

katholiek nieuwsblad

Aperite portas Redemptori

**'HOOP EN TROOST
VOOR WIE LIJDEN'**
PAUSELIJKE PAASBOODSCHAP
IN CORONATIJD

P. 10-11

04 REPORTAGE
Een plek voor wie nergens meer terecht kan: in een oecumenisch centrum in Amsterdam-Zuidoost zorgen verschillende kerkgemeenschappen dat mensen in nood voedsel en andere hulp krijgen.

05 COLUMN
Kees Heesters over het proces tegen de agent die ervan beschuldigd wordt George Floyd te hebben vermoord. Er is een vonnis nodig dat rechtvaardig is voor beiden, schrijft hij, maar wat gaan we krijgen?

06 OPINIEPANEL
Kunnen Haagse politici wel een cursus barmhartigheid gebruiken? De kijk van Anna Plakas en Eric Holterhues.

07 COLUMN
Sigrid Kaag was de *darling* van media en kiezers tijdens de verkiezingscampagne, ziet Frank van den Heuvel. De daaropvolgende overwinning van D66 heeft zeker na ‘Omtzigtgate’ echter alweer veel aan glans ingeboet.

08 WERELDKERK
Oman vaart een eigen politieke, diplomatieke en religieuze koers die afwijkt van die van de andere Arabische Golfstaten. Daarvan profiteren ook de katholieken in het land.

09 ANALYSE
In het Vaticaan klaagt men graag over media-stormpjes rond kerkelijke onderwerpen. Soms heeft het die echter volledig aan zichzelf te wijten, schrijft John Allen naar aanleiding van de Witte Donderdag-Mis van de paus.

10 HART
De paasboodschap Urbi et Orbi, ‘voor stad en wereld’, van paus Franciscus.

13 INTERVIEW
In de zeventiende eeuw werden katholieken in de Republiek der Verenigde Nederlanden onderdrukt. Toch lieten Brabantse kloostercomponisten uit die tijd de prachtigste barokmuziek na, zo bewijzen Tineke en Judith Steenbrink met hun ensemble Holland Baroque.

14 GROENE KLOOSTERS
Het eerste deel van een nieuwe serie over hoe kloostergemeenschappen zorg dragen voor de schepping: de ‘kloostervarkens’ van abdij Lillbosch in het Limburgse Echt.

15 INSPIRATIE
Met de grote trouw van een Malagassische zalige en de vragen hoe we onze naasten kunnen helpen om dichterbij Christus te komen, en wat we kunnen doen als kritiek op de Kerk ons persoonlijk raakt?

16 CULTUUR
Met onder meer een karmel-glossy die een retraite op zich is, Beethoven's sensationele *Eerste Pianoconcert* en een middeleeuwse mystieke klassieker.

17 CULTUUR
Met een urgent verhaal over machtsmisbruik in *The assistant* en een boek dat kan helpen een “revolutie van de liefde” op gang te brengen.

18 DAVID
Over de balk in ons oog die ons al te vaak het zicht belemmert.

18 WOORD VAN DE PAUS
Paus Franciscus over het kruis van Christus als “teken van hoop die niet teleurstelt”.

COLOFON

Katholiek Nieuwsblad is een uitgave van de Stichting Katholiek Nieuwsblad te 's-Hertogenbosch. KN verschijnt 1 keer per week.

Contact
Postbus 1270
5200 BH 's-Hertogenbosch
Telefoon: +31(0)73 612 34 80
info@kn.nl

Abonnementen
Jaarabonnement 2021: € 150,-
Overige (buitenlandse) tarieven op aanvraag. Alle tarieven bij vooruitbetaling.
Zie ook: kn.nl/abonnementen

Opzeggingen dienen uiterlijk een maand voor het verstrijken van de huidige abonnementsperiode te worden doorgegeven.

Directie & hoofdredactie
Anton de Wit

Redactie
Peter Doorakkers
Emma Koevoets (stagiair)
Susanne Kurstjens-van den Berk
Francesco Paloni
Margreet Robert-van Boheemen
Hettie van der Ven
e-mail: redactie@kn.nl

ISSN
0168244x

Advertenties
Tarieven: zie kn.nl/advertenties
Tel. +31(0)73 612 85 30
advertenties@kn.nl
Betaling advertenties, blikvangers en banners op rekeningnummer: NL67 INGB 0652 8275 35; t.n.v. Stg. Katholiek Nieuwsblad 's-Hertogenbosch

De uitgever wijst elke aansprakelijkheid af voor de inhoud van de advertenties.

Foto voorpagina
Paus Franciscus bij de Paaswake in de met Nederlandse bloemen versierde Sint-Pieter. | Foto: CNS Photo – Vatican Media.

Ontwerp
Ilse van Luik | www.ilsevanluik.nl

Vormgeving
Mariëlla Conen-de Koning

Drukwerk
DPG Media B.V.

KN België
Verantwoordelijke uitgever: Maison de L'Europe S.A., Rue de L'Esplanade 51 4141 Banneux N.D.

Bankgegevens
ING-bank 's-Hertogenbosch
NL67 INGB 0652 8275 35

KvK
16058386

Giften
U kunt KN steunen door een eenmalige of structurele gift aan de Arnulfus Stichting (IBAN: NL 09 INGB 0652 7700 88).

Uw giften zijn aftrekbaar van de belasting. Zie ook www.arnulfus.nl.

De krant in gesproken woord is ook verkrijgbaar bij:
Dedicon Grenzeloos Lezen.
Postbus 24
5360 AA Grave
Tel. +31(0)48 648 64 86

van kn.nl

Prins Charles steekt katholieken hart onder de riem

De Britse kroonprins Charles heeft zijn katholieke landgenoten een hart onder de riem gestoken: hij droeg op Eerste Paasdag een gedicht voor van Gerard Manley Hopkins, die wordt gezien als de beste katholieke dichter in de Engelse taal. Dit gebeurde tijdens een speciale paasviering op Stonyhurst College, de school waar jezuïet Hopkins in de negentiende eeuw zowel leerling als docent was. Zie [kn.nl/pasen](#).

Katholieke CU'ers blij met Segers' nee tegen Rutte

Theoloog Frank Bosman, kandidaat-Kamerlid Thomas van Arnhem en Perspectief-voorzitter Bina Chirino reageren positief op het nieuws dat ChristenUnie-voorman Gert-Jan Segers niet meer met Mark Rutte wil regeren. Zie [kn.nl/politiek](#).

Duitse bisschop bekritiseert overdreven zelfbeeld 'priesterkaste'

De bisschop van het Duitse Augsburg, Bertram Meier, heeft kritiek geuit op "misbruik van machtsverhoudingen tussen geestelijken en de mensen die aan hen zijn toevertrouwd". Het gedrag van priesters werd vaak vergoelikt of verzwegen door kerkelijke functionarissen en parochianen, zo zei Meier in zijn kathedraal in de Zuid-Duitse stad. Dit was ook te wijten aan de overdrijving van het priesterlijke zelfbeeld, dat door verschillende niveaus werd ondersteund of bevorderd. Zie [kn.nl/duitsland](#).

Poolse katholieken willen excuus van Britse politie na inval in kerk

De Poolse katholieke missie in Groot-Brittannië wil een excuus van de Londense politie. Die brak op Goede Vrijdag de kruisverering in een Poolse kerk in het Zuid-Londense Balham af. De agenten hielden de priester voor dat alle Londense kerken dicht waren, wat echter niet waar is: kerken in Engeland kunnen na het opstellen van een risicoanalyse en het nemen van coronamaatregelen gewoon vieringen houden. Ook het verwijt dat sommige kerkgangers niet voldoende afstand hielden, lijkt niet te kloppen: gezinnen hoeven dat onderling niet te doen. Aan gepubliceerde beelden te zien, droegen de kerkgangers een mondkapje en hielden ze afstand. Zie [kn.nl/buitenland](#).

Paus: klimaatonthemden verdienen hulp

Klimaatverandering en vernietiging van het milieu dwingen miljoenen

mensen uit hun huizen. Katholieken hebben de verantwoordelijkheid om hen te helpen, schrijft paus Franciscus in het voorwoord van een nieuw document over klimaatmigratie.

Zie [kn.nl/vaticaan](#).

Pers te gast in kerk voor Gent-Wevelgem: schande?

Dat journalisten terechtkonden in de Sint-Hilariuskerk van Wevelgem om er verslag uit te brengen van een wielerskoers, roept vragen op. Want aan de eredienst mogen in België nog altijd maar vijftien personen deelnemen. Wat is er aan de hand? Zie [kn.nl/verdieping](#).

Veel bidden en een beetje gin: zo word je 105

Een katholieke vrouw uit Amerika testte onlangs op haar 105e verjaardag positief op corona. Ze had geen symptomen en overleefde de besmetting. Haar geheim voor een lang leven? "Onophoudelijk bidden, grenzeloze liefde, zorg voor naasten, een open deur, geen junkfood en negen rozijnen gedrenkt in gin." Zie [kn.nl/opmerkelijk](#).

Paus tot geestelijken: verwereldlijk niet

"Geestelijke verwereldlijking" is volgens paus Franciscus de ergste verleiding in het klerikale leven. "Het kan leiden tot allerlei vormen van ontduiking van onze verantwoordelijkheden," zei hij tegen Mexicaanse geestelijken die onlangs op audiëntie waren. Zie [kn.nl/vaticaan](#).

Via Crucis tussen de fakkels

Voor het tweede jaar op rij leidde paus Franciscus op Goede Vrijdag de kruisweg vanaf het Sint-Pietersplein in plaats van in het Colosseum in Rome. Reden was de nog altijd aanhoudende coronapandemie. Zie [kn.nl/in-beeld](#).

Onderzoek naar geestelijke verzorging in coronatijd

Tijdens de coronapandemie bleek het werk van geestelijk verzorgers urgenter dan ooit. Maar zij kregen wel te maken met allerlei barrières voor contact met patiënten. Hoe gingen zij daarmee om? Een internationaal onderzoek in 36 landen laat een wisselend beeld zien. Zie [kn.nl/verdieping](#).

Verder lezen

Meer en uitgebreidere nieuwsberichten leest u op onze website [kn.nl](#).

commentaar

Passiespel

ANTON DE WIT, HOOFDREDACTEUR

"Een judaskus" noemde een VVD'er het besluit van ChristenUnie-voorman Gert-Jan Segers om niet meer in een coalitie met Mark Rutte te gaan zitten. De woordkeuze is interessant, en niet toevallig natuurlijk. Nooit eerder ging politiek Den Haag zo religieus de Paasdagen in – "dagen van bezinning" noemde men die in parlementaire kringen. De liberalen maakten er hun eigen passiespel van, met Mark Rutte als Jezus, die verraden en gekruisigd werd om enkele dagen later weer te herrijzen. Althans, dat was toch de hoop van de liberalen, want zoals voor elke 'verlosser' geldt ook voor Rutte: ze hebben er maar eentje van, er bestaat niet zoiets als een adjunct-messias.

Er is op de beeldspraak natuurlijk het nodige af te dingen. Als er de afgelopen weken één iemand een judasstreek geleverd is, dan is het Pieter Omtzigt wel. Rutte deed nota bene maar weinig moeite om er een geloofwaardig excuus voor te bedenken. Dat Omtzigt met een ironisch mondkapje ('functie elders Kamerlid') terugkeerde op het Binnenhof was het enige echte verrijzenismoment. Maar nee, het een passiespel noemen, is sowieso te veel eer. Het is eerder een soap, een klucht, die het toch al broze vertrouwen in de politiek nog verder heeft beschadigd.

Midden in de Goede Week vond in Den Haag de wisseling van de wacht plaats; oude Kamerleden zwaaiden af, nieuwe stonden te trapelen... Tussen alle vriendelijke dankwoorden die daarbij gesproken werden, liet een enkeling het ook niet na om teleurstelling te laten doorschemeren. Scheidend GroenLinks-Kamerlid Wim-Jan Renkema bijvoorbeeld hekelde de publiciteitszucht en geldingsdrang van menig collega. "Ik vind dat we in Den Haag te veel bezig zijn met oppervlakkigheden", had hij zich laten ontvallen.

De door de Fraters van Tilburg geïnitieerde Beweging van Barmhartigheid maakte onlangs bekend een 'stoomcursus barmhartigheid' aan te bieden aan Kamerleden (zie ook [kn.nl/politiek](#) en het Opiniepanel op p. 6). Een ludieke actie misschien, en het is maar de vraag of er veel parlementariërs aan deel zullen nemen. Maar alleen al als signaal is de actie serieus te nemen. Veel mensen hunkeren naar een geloofwaardige politiek, gebaseerd op solide principes – niet enkel een vlotte babbel en mediagenieke oneliners.

De CU heeft het enige juiste gedaan door deelname aan een vierde kabinet-Rutte uit te sluiten. Segers sprak in het *Nederlands Dagblad* terecht van "een cultuur die niet deugt, van macht die geen tegenmacht duldt". Dat is klare taal, een goed voorbeeld van geloofwaardige politiek. Segers wist heel goed dat hij de formatie hiermee in een impasse zou brengen. "Ik heb geen idee hoe je de scherven kunt lijmen", zei hij ook, maar het werken aan een "andere politieke cultuur" vond hij terecht zwaarder wegen.

"Zalig die niet zien en toch geloven", heet dat in de taal van de schriftlezing van komende zondag, nota bene barmhartigheidszondag. Eerlijke politiek: zo vaak zien we slechts het tegendeel, maar we mogen er toch op hopen en vertrouwen dat het mogelijk is.

Reageren? Mail naar opinie@kn.nl.

reportage

Hulp voor wie niets meer heeft ‘Ongelooflijk dat dit nodig is in zo’n welvarend land’

Anthony en Lucille van Treasures International Ministries

Medewerker Coen van Loon

De eetruimte van De Nieuwe Stad

Diaconaal werker Elianne Schultz | Foto's: Joke Heikens

DOOR JOKE HEIKENS

Wie nergens terecht kan, is welkom in een kerkcentrum in Amsterdam-Zuidoost, waar verschillende kerken een gebouw delen. Diaconaal medewerkster Elianne Schultz (28) zorgt er voor de verdeling van voedsel en andere hulp.

In kerkcentrum De Nieuwe Stad in Amsterdam-Zuidoost gebeurt iets bijzonders. De daarin verenigde kerken bieden hulp aan mensen in nood, speciaal mensen die tijdens de Covid-crisis tussen wal en schip vallen wat hulp betreft. De soepkeuken die er al was, is nu uitgebreid naar voedselhulp voor iedereen die dat nodig heeft, in de vorm van boodschappenpakketten, maar ook kant-en-klare maaltijden. Vooral ongedocumenteerden kloppen aan; mensen die al asiel aanvroegen in een ander land en nu achttien maanden moeten wachten om dat in Nederland te mogen doen. Zij hebben helemaal niets: geen eten, geen slaapplek, geen uitkering of werkvergunning.

ONTHEFFING

De Nieuwe Stad kreeg een ontheffing van de gemeente Amsterdam om met mensen samen te mogen komen. Daardoor heb je het gevoel alsof corona er nooit is geweest. Iedereen loopt door elkaar in de grote middenruimte en er wordt veel gepraat. Alleen de mondkapjes van sommige mensen doen denken aan de boze wereld buiten. Er werken veel vrijwilligers en de meesten van hen zijn voormalige vluchtelingen.

“Ze blijven maar dienen, terwijl ze overal afgewezen worden”, zegt Elianne Schultz. Zij is als diaconaal werker vanuit de Evangelische Lutherse Kerk een van de weinige betaalde krachten. “Jongens die ik vond in het park, die daar sliepen en

leefden, helpen nu mee door eten te koken en rond te brengen. Dat vind ik heel bijzonder, want ze krijgen helemaal niets in Nederland.”

Tot 2020 was ook parochie De Graankorrel in De Nieuwe Stad gevestigd. Die is nu met een andere vestiging samengegaan, maar het contact is gebleven. Coen van Loon (68) blijft na zijn pensioen betrokken bij Amsterdam-Zuidoost: “Vanwege corona doe ik nu veel via Zoom, maar ik werkte altijd voor de parochie in Amsterdam-Zuidoost met mensen die in kraakpanden zaten. Dat waren ook ongedocumenteerden, die steeds naar andere panden verhuisden. Kraken is nu veel moeilijker gemaakt door de gemeente.”

De meeste mensen komen uit Gambia, mensen uit bepaalde landen zoeken elkaar op. “Iedere woensdag geven we hier ook Nederlandse les. We merkten dat er weinig aanbod is, ook vanwege corona”, vertelt Schultz. “Als er vrijwilligers uit bijvoorbeeld Noorwegen bij komen, doen die mee. Zo zit iedereen bij elkaar en is iedereen gelijk. Dat zorgt voor meer contacten onderling; je hebt iets gemeenschappelijk. In ontmoetingen gebeuren zulke mooie dingen. Er was een vrouw van zeventig die wel katholiek was opgevoed, maar vanwege problemen in haar familie het vormsel niet had mogen ontvangen. Zij voelde zich haar hele leven al afgewezen. Na veel gesprekken met een andere oudere mevrouw uit de katholieke Kerk, ontving zij anderhalf jaar geleden in de Kruiskerk toch het vormsel. Ik was erbij en het was prachtig, ze straalde helemaal: ‘Eindelijk mag het, eindelijk hoor ik erbij.’”

De voedselbank is interkerkelijk. “Veel maaltijdbezorgers zijn moslim”, vertelt Schultz. “We praten veel over het geloof, maar de mensen weten: je mag er zijn zoals je bent. Tegelijk is het duidelijk dat dit een kerk is en dat ik naar de kerk ga. We bemoedigen mensen vanuit het geloof, maar we bekeren ze niet tot het christendom. We geloven allemaal in God en daar kunnen we over praten. Iedereen bemoedigt elkaar vanuit zijn eigen geloof, dat is prachtig. God kent ieders situatie, dat is heel belangrijk voor deze mensen die zoveel narigheid meemaken.” Steeds meer mensen weten de hulp te vinden en dat leidt regelmatig tot heel acute hulpvragen. “Dat is soms heel heftig”, zegt Schultz. “De nachtopvang was tot voor kort vanwege de nachtvorst open voor iedereen, maar zodra dat stopte, stonden er mensen voor de deur die hulp nodig hadden. Als zulke mensen dan geen Nederlands of Engels spreken, is het bijna onmogelijk om ze te helpen. Soms gebruiken we een vertaalapp; ook hebben we een appgroepje met zo’n vijftig mensen waar we dan soms de hulpvraag maar in gooien en hopen dat iemand reageert. We hebben slaapzakken liggen, maar het is heel naar om iemand een slaapzak te geven met de boodschap dat hij buiten maar een plekje moet zoeken.”

GEEN VANGNET

Veel daklozen gebruiken drugs, dat begrijpt Schultz wel: “Ze worden continu opgejaagd. De politie jaagt ze overal weg, maar waar moeten ze naartoe? Ze vertellen wel dat ze de hele nacht in het park van de ene plek naar de andere gaan, uit angst voor de politie. Dan slapen ze maar overdag. Het is heel moeilijk, vooral voor jongeren die hier helemaal geen netwerk hebben en niet goed kunnen lezen. Een veertigjarige dakloze alcoholist heeft het ook niet gemakkelijk, maar die maakt sneller een praatje en weet ook de instanties zoals het Leger de Heils te vinden. De ongedocumenteerden die hier komen, hebben geen vangnet. Zij hebben helemaal niets.” Van Loon legt uit: “Deze mensen registreerden zich in een ander EU-land, maar maakten de procedure daar om welke reden dan ook niet af. Als officiële instantie mag je ze volgens mij niet helpen, alleen als privépersoon mag dat.” Aan een tafel zitten stagiaires van de opleiding Maatschappelijk Werk, die bijhouden wie tassen boodschappen komen halen en wie er recht op hebben. “Mensen

die hier komen en geen eten hebben, hebben vaak ook andere problemen”, vertelt Schultz. “Als ze ons leren kennen en vertrouwen, komt er vaak meer. ‘Ik heb net een baby gekregen, maar ik heb niets om het kindje aan te trekken’, of: ‘Ik kan niet lezen.’ Het kan van alles zijn, dat vind ik best ingewikkeld. Het is heel naar om nee te moeten zeggen tegen iemand die met een kind aan de hand vraagt of we eten hebben... De hele dag door wordt hier gekookt en wat niet meteen opgaat, doen we in bakjes die we aan mensen meegeven, maar alles is een keer op.” Het eten en de boodschappen voor in de tassen komen van Human Aid Now, een non-profitorganisatie die veel doet voor zowel vluchtelingen in kampen in Griekenland als voor armen en daklozen in Amsterdam. Ook het Rode Kruis komt iedere vrijdag naar De Nieuwe Stad. Mensen kunnen vragen stellen en er worden vouchers uitgedeeld aan wie geen inkomsten heeft. Het eten dat ter plekke of bij mensen thuis gekookt wordt, komt uit eigen zak. “Het is ongelooflijk dat dit nodig is in een welvarend land als Nederland”, reageert Van Loon. “Voor mij was het ook een eyeopener dat veel ongedocumenteerden in restaurants of de schoonmaaksector werken, ook bij mensen thuis. Maar die zeiden dat ze met al het thuiswerken geen zin meer hadden om zo iemand in huis te hebben, dus zetten ze het stop. Die schoonmakers konden vervolgens nergens op terugvallen en bijvoorbeeld hun huisvesting niet meer betalen. Zo is het bij duizenden mensen gegaan”, vertelt Schultz. Het onderscheid tussen hulpzoekers en hulpbieders is lastig te maken in De Nieuwe Stad. “Dat komt omdat het dezelfde mensen zijn”, zegt Schultz. “Dat is het mooie, uiteindelijk heb je allemaal weleens hulp nodig en ook wel wat te bieden. Ik zou willen dat ik iedereen kon laten meewerken. Maar dat gaat niet. Soms zit hier een zestienjarige aan tafel te slapen en dan breekt mijn hart.” Een oudere man en vrouw komen binnenlopen om voedsel op te halen voor mensen op de lijst. Het zijn Anthony en Lucille van Treasures International Ministries. “Er staan steeds meer mensen op de wachtlijst, maar jammer genoeg groeit de hoeveelheid eten niet navenant”, merkt Lucille op. “Als er eten over is, krijgen mensen op de wachtlijst een belletje. Mijn man brengt het eten en maakt een praatje. Dat laatste is misschien wel het belangrijkste.” ●

column

KEES HEESTERS

Politiek filosoof; werkt in het Amerikaanse Baltimore.

OORDELEN

Op dit ogenblik vindt in Minneapolis het proces plaats tegen politieman Derek Chauvin, die ervan wordt beschuldigd George Floyd te hebben vermoord. Het besluit over schuld of onschuld zal, zoals hier gebruikelijk is, worden geveld door een jury. Zelf ben ik nogal huiverig voor juryrechtspraak. Een correct oordeel vergt een zekere expertise, bijvoorbeeld om technisch bewijs goed op waarde te kunnen schatten. Kennis die de meeste mensen niet hebben. Ook is voor serieuze afwegingen moed en morele volwassenheid nodig; ook die ontberen de meeste mensen helaas.

Norma Thompson schreef met *Unreasonable Doubt: Circumstantial Evidence and the Art of Judgment* een fascinerend boek over de verleidingen waar mensen in een jury vaak voor vallen. Ze legt uit dat er twee vijanden zijn van een redelijk en rechtvaardig vonnis: de “dichter” en de “solist”. De dichter is geïnteresseerd in spektakel en emotionele bevrediging. Hij ziet zichzelf als een acteur in een morele allegorie met veel drama en een diepgaand moreel plot. Hij is de heroïsche strijder voor de (sociale) rechtvaardigheid. Zo’n houding maakt het niet eenvoudig om droge, gedetailleerde wetten toe te passen op vaak rommelige feiten. De sofist deelt die afkeer van het gebruik van de rede over het algemeen niet. Hij heeft echter niet het morele karakter om zijn eigen opvattingen serieus te nemen. Het gevaar hiervan zie je al in de dialogen van Plato, waar Socrates zijn opponenten duidelijk maakt dat zij niet kunnen en willen leven volgens de idealen die ze zelf verkondigen. Dit is een probleem, omdat jury’s uiterst serieuze besluiten moeten nemen die levens van mensen diep kunnen raken. Een sofist kan bijvoorbeeld denken dat het een redelijk compromis is om het leven van

een agent te ruïneren om meer onrust te voorkomen. Het is maar zeer de vraag of er een nuchtere, moreel volwassen en moedige jury is samengesteld. George Floyd is tot een onschuldige martelaar van het structureel racisme gemaakt. Derek Chauvin wordt afgeschilderd als het vleesgeworden kwaad, de belichaming van de blanke suprematie, de gewetenloze racist. Het beeld is in beide gevallen verkeerd. Floyd had een criminele achtergrond, er werden behoorlijke hoeveelheden drugs in zijn lichaam aangetroffen, hij loog tegen de agenten toen die hem bejegenden en verzette zich tegen zijn arrestatie. Maar Chauvin zat wel erg lang op Floyds nek, langer dan nodig was om hem in bedwang te houden. De intentie waarmee Chauvin dit deed, is deel van enkele van de tegen hem ingebrachte beschuldigingen. Deed hij het omdat hij een racist is? Wilde hij Floyd doden? Of wilde hij hem eerder vernederen, omdat hij zo obstinaat was? Het doet ertoe, ook voor de eventuele strafmaat. Wat we nodig hebben, is een vonnis dat rechtvaardig is voor Floyd én Chauvin. Wat we krijgen? We zullen het zien.

opiniepanel

Stelling: Haagse politici kunnen wel een cursus barmhartigheid gebruiken.

uitslag online poll

eens 87,6%

oneens 12,4%

Eric Holterhues:

“We kunnen allemaal wel een cursus barmhartigheid gebruiken. Er is verharding in de maatschappij en dus ook in de Tweede Kamer, die natuurlijk niet losstaat van de samenleving. Misschien wordt dit nog wel extra gestimuleerd door het coronavirus. Iedereen zit thuis in zijn eigen bubbel. Op sociale media lijkt het wel of mensen kortere lontjes hebben. Een fout wordt direct afgestraft. We mogen met zijn allen koelere hoofden en warmere harten ontwikkelen.”

Anna Plakas:

“Met een cursus red je het niet. Ze zouden aan den lijve moeten ondervinden hoe het is om aan de andere kant te staan. Laat ze maar eens in de schoenen staan van iemand die met die toeslagenaffaire te maken heeft gehad. Al is het door een weekje van leven te wisselen. Anders snappen ze het niet. Als je kijkt hoe ze nu omgaan met Omtzigt... Ik begrijp niet hoe iemand als Rutte zo gewetenloos kan liegen.”

Eric Holterhues:

“Ik ben überhaupt niet van het wij/zij-denken. Als wij vinden dat ‘zij’ moeten veranderen, zeggen wij eigenlijk dat ‘wij’ goed zijn. Dat is verre van katholiek. We zijn

allen zondaars. Daarbij komt dat er voor elk probleem een instant oplossing moet zijn, want anders komen er spoeddebatten met Kamervragen. Ik pleit voor minder korte lontjes en meer terughoudendheid in het oordeel. Wees mild naar anderen die fouten maken. Gun het de samenleving. Ik denk dat die daardoor plezieriger wordt. Fout is fout, maar er is ook een groot grijs gebied.”

Anna Plakas:

“Sowieso mogen we wel meer omzien naar elkaar in de samenleving. En in het algemeen tijd maken voor elkaar, de gezelligheid terugbrengen. Veel christenen zijn erg gericht op mensen die het moeilijk hebben. Voor de buurvrouw die gezellig wil koffiedrinken is er dan geen tijd. Het begint bij een stukje medemenselijkheid en tijd maken voor een praatje. Onverdeelde aandacht zonder dat er iets aan de hand hoeft te zijn. Als je dat hebt, komt vanzelf de menselijke maat meer terug.”

Eric Holterhues:

“Bij de menselijke maat moet ik ook denken aan de casus van die mevrouw in de bijstand die boodschappen van haar moeder kreeg. Zij werd gekort op de bijstand. Het is verleidelijk om dan te zeggen dat je barmhartig moet zijn. Dat is het lastige met regels, want er zijn altijd uit-

zonderingen. Hoe doe je dat? Het is een dilemma, maar een vruchtbaar dilemma, dat moet je laten staan. Dan kun je daarover als samenleving in gesprek gaan. Alleen maar zeggen ‘regels zijn regels’, is rigide. Maar met alleen schakelen op uitzonderingen krijg je willekeur en vriendjespolitiek. Hetzelfde thema zit in de Schrift verwerkt. God is rechtvaardig én barmhartig. Ingewikkeld, maar beide hebben elkaar nodig.”

Anna Plakas:

“Ik denk dat we het wetboek het beste als werkdokument kunnen beschouwen. Regels zijn nodig, maar als je merkt dat een regel niet werkt, dan moet je die aanpassen. Met die boodschappen voor die mevrouw bijvoorbeeld, stond de ambtenaar in zijn recht. Maar hij had net zo goed in zijn recht gestaan als hij had gezegd: ‘Daar gaan we niet moeilijk over doen.’ In de rechtspraak zouden we barmhartigheid best meer ruimte mogen geven. Kijk meer naar de situatie van mensen, en niet alleen maar naar de toepassing van rigide regels. Dat is barmhartigheid.”

Door Sjoukje Dijkstra

Anna Plakas is psychologe en moeder van twee kinderen
Eric Holterhues is directeur van Oikocredit Nederland.

cartoon

DOOR BOB LEENDERS

elders gelezen

IN OUDE & NIEUWE MEDIA

“Want ook dit hoort bij het spel. Het grote publiek is tegenwoordig niet alleen rechter en beul, maar ook de priester die vergiffenis schenkt en dus verlossing biedt.”

MARIAN DONNER

IN DE GROENE AMSTERDAMMER

“Het is een fabeltje dat religieuzen ‘gemakkelijker’ sterven. Ik heb er genoeg zien doodgaan. We zijn allemaal mensen. Het religieus-zijn vervangt je mens-zijn niet. Je hoopt dat het inhoud aan je mens-zijn geeft, maar het vervangt het niet.”

DOM BERNARDUS PEETERS O.C.S.O.

IN TROUW

“We moeten gaan waken voor een alles-verslindend cynisme. Het identiteitsdenken dat nu overal begint door te dringen voedt zich daar aan. De democratische rechtsstaat, en het voortbestaan ervan, vraagt om overtuigingen die daar bovenuit stijgen.”

WELMOED VLEGER OP TWITTER

lezersbrieven

DANK

Ik wil u hartelijk bedanken voor twee series die u de afgelopen tijden publiceerde: *Via Dolorosa* van Cees Baan en Bas Rompa, en *De Mis die wij missen* van Willem Jan Otten. Zij raken mij, allebei. Goed gekozen!

Francesca van Duren, Den Haag

URK

Journalisten moeten hun werk kunnen doen, geweld is nooit goed te keuren. Maar kunnen we het ook even hebben over de wijze waarop de media argeloze kerkgangers belaagden, laatst in Urk en Krimpen aan den IJssel?

Heel Nederland buitelt over de twee kerken heen. Zelfs vanuit allerlei christelijke hoeken gaan dominees, ouderlingen, presentatoren diep door het stof vanwege de agressieve bejegening van journalisten daar.

Journalisten moeten hun werk doen. Media zijn belangrijk in een democratie. Maar er is wel een verschuiving. De media zijn gaan regeren. En wie controleert de journalist? Mag je nog kritisch zijn op de wijze waarop journalisten werken? Nee, lijkt het antwoord te zijn. Want als je dat nu doet, dan keur je het geweld goed. Iedere vorm van nuance is verdwenen. Inderdaad, geweld is slecht. Je blijft met je handen van mensen en spullen af. Maar zulke incidenten uit Krimpen en Urk laten ons ook zien dat journalisten niet meer weten hoe de samenleving in elkaar zit. Een samenleving is geen eenheidsworst. Ook het publieke terrein is geen eenheidsworst. Manieren van leven, van visie op het leven, van godsdienst en de uitingen daarvan, de seculiere visie en de manier waarop we naar de ander kijken – het is een bont spektakel. En dat mag. Ja dat moet zelfs in een vrije samenleving.

De vraag is: snapt de journalist dat? En mijn vraag is daarnaast: wanneer is voor een journalist iets nieuws en wat wil hij of zij met een verslag daarvan bereiken? Wat wil je als journalist te weten komen? We hebben hier te maken met Urk (Gereformeerde Gemeenten) en Krimpen aan den IJssel (Oud Gereformeerde Gemeenten in Nederland). Twee kerkgemeenschappen, ontstaan na scheuring op scheuring, met mensen die anders leven, geloven en doen dan veel andere Nederlanders.

Maar dat mag. Zij kennen een strikte zondagsheiliging. En zij zijn niet gecharmeerd van de seculiere media. Waarschijnlijk lezen zij het *Reformatorisch Dagblad* en het opinieblad *Terdege*. Ze hebben eigen scholen en kopen hun kleding bij eigen winkels. Zij gaan naar de kerk in cruciale tijden. Daarover wil je meer weten. Dan lijkt het mij onzinnig om het op deze wijze te doen. Je moet immers een groep op de juiste manier benaderen. Dat leren psychologen, leerkrachten op basisscholen, eigenlijk weet iedereen dat. *C'est le ton qui fait la musique*. Als je wilt weten wie deze mensen zijn, hoe ze leven en waarom zij naar de kerk gaan, dan kun je beter een afspraak maken met een dominee of ouderling op een doordeweekse dag en rustig vanuit gelijkwaardigheid in gesprek gaan. Dan krijg je nieuws.

Om mensen die op de voor hun heilige zondag argeloos naar de kerk wandelen, geen media gewend zijn en wellicht geen vlotte sprekers zijn, met camera's te overvallen, een stok met

een microfoon onder hun neus te duwen en te vragen waarom ze naar de kerk gaan, is niet beleefd en laat de kloof zien tussen de verschillende werelden.

Veel kerkgangers negeerden geschokt of verdrietig op de journalisten, anderen waren geërgerd en een paar anderen verloren hun zelfbeheersing. En we zijn er. Ja, ze zijn fout. Schande. Je hoort altijd met je handen van elkaar en elkaars spullen af te blijven. Maar de vraag mag ook gesteld worden: journalist, wat wilde je weten en waarom op die manier?

André van Aarle

APOLOGEET

Op *kn.nl* las ik het artikel 'Pers te gast in kerk voor Gent-Wevelgem: schande?' en vond het een beetje een gemiste kans. Auteur Benoit Lannoo treedt hier op als apologet, niet als kritische stem.

Hij negeert de juridische discussie. Wat er gebeurde in die kerk, was illegaal volgens het recente ministerieel besluit van de Belgische regering, of dit nu goedkeuring had of niet. Waarom wordt dit niet vermeld? Of op zijn minst de mening van een jurist gevraagd? Verder negeert dhr. Lannoo dat de houding van de bisschoppen hier in lijn ligt met hun passieve houding het voorbije jaar, die door vele katholieken in België als pijnlijk en zwak werd ervaren. Net het KN heeft die houding al eerder kritisch bekeken.

Het zou wellicht beter zijn om het artikel niet als 'analyse' maar als 'opinie' te beschouwen.

Eva Hart

PAASEDITIE

René Wilmink durft in zijn standpunt in KN 13 de waarheid omtrent het christendom te benoemen. De essentie van ons geloof is de verrijzenis van onze Heer Jezus Christus. Door zijn opstanding kunnen wij ons zonder vrees aan Hem toevertrouwen. Katholicisme is de boodschap van de verrezene Heer in de heilige Eucharistie met zijn werkelijke aanwezigheid te mogen aanschouwen. Bestaat er iets meer verheven dan Hem keer op keer daarin te mogen ontmoeten? Een leven van heiligheid op aarde, om later ondergedompeld te worden in die oceaan van oneindige liefde, zoals paus Benedictus schrijft in zijn encycliek *Spe salvi*.

Luc Verreycken, Aarschot

Uw mening in KN?

De lezersrubriek van *Katholiek Nieuwsblad* biedt een podium voor beschaafde discussie tussen onze lezers. Ook uw mening mag hier gehoord worden! Schroom dus niet om naar aanleiding van een artikel, een column, commentaar of andere lezersbrief uw reactie naar ons toe te sturen. Ingezonden bijdragen tellen maximaal 250 woorden en kunnen gestuurd worden naar opinie@kn.nl.

De redactie behoudt zich altijd het recht voor om uw reactie te redigeren, in te korten of te weigeren. Wij vragen uw begrip voor het feit dat wij daarover niet kunnen corresponderen.

column

FRANK VAN DEN HEUVEL

Deskundige op het gebied van public affairs, toezicht en bestuur.

GEPIEP

Verkiezingen kennen uiteindelijk altijd één *darling*, één persoon die de gunst van media en kiezer heeft. En je bent het maar één keer.

In de afgelopen jaren hadden Balkenende, Rutte, Samsom, Klaver en Baudet dit gevoel een keer. Nu was het D66-lijsttrekker Sigrid Kaag. Het heeft zelden met gevoerd beleid te maken (D66 leverde zeker niet de beste bewindslieden), maar met hoop en verwachting – en met de gunfactor. Kaag wist het momentum te pakken, onder andere door stemmen bij links weg te halen en een ogenschijnlijk alternatief te zijn voor Rutte. Bij het CDA hoopten men op deze positie voor Hoekstra, maar dat lukte niet. Als je als politicus de *darling*-positie hebt, moet je die pakken. Voor Samsom betekende dat in 2012 meteen meeregeren, hoe lastig ook. Klaver faalde volledig door vier jaar geleden juist niet mee te doen en miste de kans groen bij te dragen aan het beleid. Hij hoopte vier jaar later op meer, maar dat is stom: vier jaar later is alles anders, is de context gewijzigd en zijn de spelers nieuw. Driekwart van de gouden Olympische medailles wordt gewonnen door mensen die er vier jaar daarvoor niet bij waren. Nu was Klaver na Rutte de oudste qua dienstjaren. Twee jaar geleden was Baudet met Forum voor Democratie de grootste bij de Statenverkiezingen. Zijn Uil van Minerva-redevoering werd iconisch. Dit was zijn moment; daarna werd het minder. Ruzie, splitsing, daling in populariteit. Weg momentum.

Nu won D66; niet fors, maar de camera was wel voor Sigrid Kaag. Haar act op tafel kleurde de voorpagina's en dit was haar Uil van Minerva. Daarna wordt het lastiger, moeilijker en is alles weer gewoon. In de euforie wilde ze de avondklok afschaffen, maar moest bakzeil halen. "Terug in het hok", zeggen de anderen. Tijdens het demasqué van uitgelekte formatiestukken door D66-minister Ollongren en de reacties daarna verbleekte de overwinning van D66 verder. Het 'nieuw leiderschap' werd getest. Politiek Den Haag is meedogenloos, alles is nieuws, de tenen worden langer bij iedere lockdown-verlenging, een uurtje later avondklok wordt als overwinning gevierd.

De politiek is verscheurd. Grote partijen zijn weg en de splinters regeren. De bubbels van het eigen gelijk van boeren, dieren, DENKers, BIJ1-ers en 50-Plusers. Op iedere tweet wordt gereageerd als op een stuk rauw vlees; aandacht is goed, trekt stemmen en bewijst het eigen gelijk. Gelukkig is er het frisse geluid van Volt; jong en open voor de toekomst. Met drie man in de Kamer. Hun eerste nieuwsfeit was dat ze boos zijn dat ze in de nieuwe indeling in de Kamer naast de SP zitten. Wat een gepiep. Met drie mensen zit je altijd naast een andere partij. Snelle besmetting bij deze drie nieuwe politici.

achtergrond

In buitenbeentje Oman is in alle stilte een nieuwe Kerk geboren

DOOR MARTIN JANSSEN

Oman vaart een eigen politieke, diplomatieke en religieuze koers die afwijkt van die van de andere Arabische Golfstaten. Daarvan profiteren ook de katholieken in het land.

Sultan Haitham bin Tariq al-Said leidt sinds vorig jaar de Golfstaat Oman, waar een relatief open houding tegenover christenen bestaat. | Foto: ANP Photo - Balkis Press/abacapress.com

Het sultanaat Oman heeft zich een naam verworven als het buitenbeentje onder de Arabische Golfstaten. Zo slaagde het sultanaat erin om sinds de sjiietische revolutie van 1979 in Iran goede relaties te onderhouden met de ayatollahs in Teheran. Dat illustreert ook meteen de onafhankelijke buitenlandse politiek van de Omaanse sultan Sayyid Qaboos bin Said al-Said, die op 10 januari 2020 overleed. Zijn optreden leidde regelmatig tot wrevel en ergernis in andere Arabische Golfstaten, maar Oman kreeg hierdoor wel de status van een neutrale speler die als bemiddelaar in regionale conflicten kon optreden.

Zo sloten de Verenigde Staten in 2015 samen met enkele andere westerse staten een nucleair akkoord met Iran. Later zou blijken dat deze overeenkomst

voor een belangrijk deel was voorbereid in de Omaanse hoofdstad Muscat, waar heimelijke onderhandelingen hadden plaatsgevonden. Ook in het sinds 2011 door een bloedige burgeroorlog verscheurde Syrië kon men achter de schermen de Omaanse diplomatie bespeuren. Sultan Qaboos gaf niet toe aan de politieke druk van andere Arabische landen om de diplomatieke relaties met Damascus te verbreken.

DE ABRAHAM-AKKOORDEN

Al geruime tijd zoekt een aantal Arabische heersers naar wegen om de lucht met het regime van al-As-sad weer te klaren. Daarin lijkt een rol weggelegd voor Oman, dat nog steeds kan rekenen op een open deur in Damascus.

De oorlog die een aantal Arabische landen onder leiding van het Saoedische koninkrijk in 2015 begon in Jemen, kan momenteel rekenen op aandacht in de westerse media. Dit nadat de nieuwe Amerikaanse president Joe Biden heeft laten weten dat deze oorlog niet langer door de Verenigde Staten zal worden gesteund. Oman had bij het begin van de vijandigheden in 2015 echter al geweigerd om deel te nemen aan de door Saoedie-Arabië geleide alliantie die Jemen bombardeerde. Ook dat blijkt achteraf gezien een wijs besluit te zijn geweest van sultan Qaboos.

Een van de opvallendste ontwikkelingen in het Midden-Oosten van de afgelopen jaren waren de zogeheten Abraham-akkoorden die Israël sloot met een

aantal Arabische landen. Ook hier kan men zich afvragen of Oman achter de schermen een bemiddelende rol heeft gespeeld. In oktober 2018 bracht de Israëlische premier Benjamin Netanyahu een officieel staatsbezoek aan Oman, wat indertijd veel stof deed opwaaien in Arabische media. In zekere zin werd met dit bezoek namelijk een onuitgesproken taboe doorbroken: nooit eerder had een Israëlische premier een Arabische Golfstaat bezocht.

STRATEGISCHE POSITIE

De strategische positie van Oman is niet alleen politiek, maar ook geografisch: Assyriërs, Babyloniërs en Perzen domineerden Oman in de loop van de geschiedenis vanwege zijn belangrijke ligging. In de zevende eeuw accepteerden de heersers van Oman de islam als hun godsdienst, een gebeurtenis waar een profetische traditie van Mohammed aan is gewijd. Overgeleverd is dat de profeet van de islam gezegd zou hebben dat “Gods genade moge komen over het volk van al-Ghubaira (Oman, mj). Zij hebben in mij geloofd alhoewel ze mij niet gezien hadden”. De al-Busaidi-dynastie die momenteel het sultanaat regeert, traceert haar oorsprong tot het jaar 1749. In 1891 werd Oman een Brits protectoraat, maar in 1951 verwierf het sultanaat zijn onafhankelijkheid.

Het overlijden van sultan Qaboos op 10 januari 2020 bracht een schok teweeg in het sultanaat. Qaboos had het land vijftig jaar bestuurd en in deze periode voerde hij Oman de moderne tijd binnen. De ascetisch en fragiel ogende sultan was nooit gehuwd geweest en stierf kinderloos. Al geruime tijd voor zijn dood deden er wilde speculaties de ronde. Gevreesd werd dat de erfopvolging tot chaos zou kunnen leiden, maar niets bleek minder waar. Qaboos werd probleemloos opgevolgd door zijn in 1955 geboren neef Haitham bin Tariq al-Said, die achteraf ook de keuze van zijn oom Qaboos bleek te zijn. De nieuwe sultan heeft zijn eigen zoon al als kroonprins aangewezen, waarmee een toekomstige erfopvolging is veiliggesteld.

In de islamitische wereld kunnen politieke posities vaak verklaard worden op religieuze gronden en Oman is daarvan een uniek voorbeeld. De islamitische wereld is zoals bekend nagenoeg volledig verdeeld in soennitische en sjiitische moslims. Minder bekend is dat ongeveer een procent van de moslims de zogeheten ibadi-islam belijdt. Zij zijn in de loop der eeuwen door de islamitische orthodoxie als afvalligen beschouwd en leefden daarom in de

periferie van islamitische kalifaten. De grootste groep ibadi-moslims woont in Oman. Het feit dat ‘gewone’ moslims zo hun twijfels over hen hebben, verklaart gedeeltelijk waarom de ibadi-moslims in Oman een relatief open houding aannemen tegenover christenen.

In september 2019 werd in de Omaanse stad Salalah plechtig de nieuwe Franciscus Xaveriuskerk in gebruik genomen, in aanwezigheid van onder anderen Francisco Padilla, de pauselijk gedelegeerde voor het Arabisch schiereiland. De kerk was in slechts achttien maanden gebouwd nadat sultan Qaboos de grond ervoor beschikbaar had gesteld. De katholieken in het sultanaat zijn verdeeld over vijf parochies, waarvan er zich twee in Muscat bevinden. Het zijn vrijwel uitsluitend arbeidsmigranten, die vaak erg mobiel zijn en na enige tijd weer naar elders vertrekken. Het samenstellen van statistieken wordt hierdoor bemoeilijkt. Oman behoort met Jemen en de Verenigde Arabische Emiraten tot het apostolisch vicariaat van Zuid-Arabië, dat op haar website stelt dat in deze drie landen in totaal 998.500 katholieken wonen.

Nooit eerder bezocht een Israëlische premier een Arabische Golfstaat

Er worden geen specifieke cijfers voor Oman gegeven. Algemeen wordt aangenomen dat zo’n 6,5 procent van de Omaanse bevolking christen is, wat neerkomt op driehonderdduizend mensen. Volgens de organisatie Open Doors zou zeventig procent van hen tot de katholieke Kerk behoren. Wat de exacte cijfers ook zijn, hun aanwezigheid is hoe dan ook opvallend. Woonde er een eeuw geleden nog geen enkele katholiek in Oman, sinds die tijd is er in alle stilte een nieuwe en prille Kerk geboren. ●

JOHN L. ALLEN JR.

Vaticaankenner en
hoofredacteur van de
katholieke nieuwssite Crux.

EXPLOSIEF

Stel dat de Vaticaanse persdienst had verklaard: “De paus viert de Mis van Witte Donderdag gewoonlijk buiten het Vaticaan met kwetsbare en uitgesloten mensen. Vanwege Covid-19 kan dat dit jaar niet en viert hij deze Mis in het appartement van kardinaal Angelo Becciu. Om onduidelijkheid te voorkomen: er lopen onderzoeken naar financiële transacties waarbij Becciu betrokken was; dit bezoek loopt op geen enkele manier vooruit op de uitkomsten daarvan. Ook moet het niet in verband worden gezien met Becciu’s terugtreden als prefect van de Congregatie voor de Heiligverklaringen en het feit dat hij afstand deed van zijn rechten als kardinaal. Dit bezoek is strikt privaat en pastoraal.” Dan was het bezoek niet zo’n grote mediasensatie geweest als nu.

Wat we echter kregen, was de gebruikelijke pr-dans van het Franciscus-tijdperk. Die gaat zo. De paus doet iets wat duidelijk aandacht zal krijgen, maar het wordt niet officieel aangekondigd. In plaats daarvan laat een journalist die dicht bij hem staat het lekken. Vaticaanse woordvoerders reageren een tijdje niet en geven dan een binnensmondse bevestiging die geen bevestiging is. (In dit geval kwam de enige formele verklaring van Vatican News, dat in een kort bericht over het bezoek benadrukte dat het geen officiële bevestiging was. Dat roept de vraag op hoe de eigen Vaticaanse nieuwsdienst onofficieel nieuws kan publiceren.)

In zo’n vacuüm werkt er een fundamentele media-regel: zonder officiële uitleg tiert de speculatie welig.

Denk aan de context: toen Franciscus zijn voormalige stafchef aan de dijk zette, was Becciu in verband gebracht met een Londens vastgoedschandaal en werd hij ervan beschuldigd Vaticaans geld naar familie en vrienden gesluisd te hebben. Dat de paus hem op een van de heiligste dagen van het jaar bezocht, zagen veel waarnemers als teken van steun. (Dat hij Becciu eerder vaak op die dag bezocht, is niet relevant, want er liep toen geen onderzoek naar hem.) Sommige andere waarnemers zagen het juist als deel van Franciscus’ gewoonte om op Witte Donderdag gevangenen en afkickklinieken te bezoeken; dat wil zeggen, als handreiking naar wie bekering nodig heeft.

De met elkaar concurrerende interpretaties gaan viraal, waarna het onvermijdelijke gebeurt: nog een lek, opnieuw van bronnen rond de paus, dat erop wijst dat hij van slag is dat zijn eenvoudige en private daad verkeerd begrepen en ‘geïstrumentaliseerd’ wordt door de media.

Kijk. Het is heel wel mogelijk dat het niet meer dan een pastoraal bezoek was. Maar vanuit pr-oogpunt maakt de bedoeling van de paus niet echt uit. Hij en zijn team wisten heel goed wat voor mediastorm dit zou uitlokken. Als ze geen speculatie wilden, hadden ze bovenstaande verklaring moeten publiceren. De enige conclusie is dat Franciscus wilde dat het bezoek verschillend geïnterpreteerd kon worden, maar dat hij geen van de interpretaties wilde onderschrijven. Hoe dan ook is het niet helemaal oprecht om ze ‘instrumentaliseringen’ te noemen. Wie vanaf een balkon een steen naar beneden gooit, kan de zwaartekracht de schuld niet geven als die steen iemand raakt. En wie een pr-bom maakt en geen stappen zet om die te ontmantelen, kan de media de schuld niet geven van de explosie. (Vertaling Peter Doorakkers)

Deze analyse verscheen eerder op [cruxnow.com](https://www.cruxnow.com).

urbi et orbi

'In het licht van de Verrezene **verandert ons**

De paasboodschap Urbi et Orbi, voor stad en wereld, van paus Franciscus.

Paus Franciscus loopt vlak voor het 'Urbi et Orbi' langs de Nederlandse bloemen. | Foto's: CNS Photo - Vatican Media

Beste broeders en zusters, Zalig Pasen! Gelukkig, heilig en vredig Pasen! Vandaag de dag weerklinkt de verkondiging van de Kerk in elk deel van de wereld: "Jezus, de gekruisigde, is verrezen, zoals Hij al gezegd had. Halleluja."

De aankondiging van Pasen toont geen luchtspiegeling, onthult geen magische formule, duidt niet op een ontsnappingsroute in het licht van de moeilijke situatie die we doormaken. De pandemie is nog in volle gang, de sociale en economische crisis is erg zwaar, vooral voor de allerarmsten. Desondanks – en dit is schandalig – houden de gewapende conflicten niet op en worden de militaire arsenalen versterkt. Dit is het schandaal van vandaag. Geconfronteerd met, of liever gezegd, te midden van deze complexe realiteit, bevat de paasaankondiging in enkele woorden een gebeurtenis die een hoop geeft die niet teleurstelt. "Jezus, de gekruisigde, is verrezen." Ze spreekt niet over engelen of geesten, maar over een man, een man van vlees

en bloed, met een gezicht en een naam: Jezus. Het Evangelie getuigt dat deze Jezus, gekruisigd onder Pontius Pilatus omdat Hij had gezegd dat Hij de Christus was, de Zoon van God, op de derde dag is verrezen, volgens de Schrift en zoals Hijzelf aan zijn leerlingen had voorzegd.

ZEGEL VAN ZIJN LIEFDE

De gekruisigde en niet iemand anders, is verrezen. God de Vader wekte zijn Zoon Jezus op, omdat Hij zijn wil tot verlossing tot het einde vervulde. Hij nam onze zwakheid, onze ziektes, onze dood op zich. Hij leed onze pijnen, Hij droeg de last van onze ongerechtigheid. Daarom heeft God de Vader Hem verheven en nu leeft Jezus Christus voor eeuwig, en Hij is de Heer. De getuigen melden een belangrijk detail: de verrezen Jezus draagt de wonden in zijn handen, voeten en zijde. Deze wonden zijn het eeuwige zegel van zijn liefde voor ons. Iedereen die een zware beproeving doormaakt, naar lichaam en geest, kan

toevlucht vinden in deze wonden, door de genade van hoop te ontvangen die niet teleurstelt.

De verrezen Christus is hoop voor degenen die nog steeds lijden door de pandemie, voor de zieken en voor degenen die een geliefde hebben verloren. Moge de Heer hun troost geven en het werk van artsen en verpleegkundigen ondersteunen. Iedereen, vooral de kwetsbaarste mensen, heeft hulp nodig en heeft recht op toegang tot de nodige zorg.

Dit wordt nog duidelijker in deze tijd waarin we allemaal worden opgeroepen om de pandemie te bestrijden en vaccins een essentieel instrument zijn in deze strijd. In de geest van een 'internationalisme van vaccins' dring ik er daarom bij de hele internationale gemeenschap op aan tot een gezamenlijke inzet te komen, om de vertragingen bij de distributie ervan te boven te komen en het delen van vaccins te vergemakkelijken, vooral met de armste landen.

De gekruisigde en verrezen Heer is een troost voor degenen die hun baan hebben verloren of in ernstige economische moeilijkheden verkeren en onvoldoende sociale bescherming krijgen. Moge de Heer het optreden van de overheid inspireren, zodat iedereen, vooral de meest behoeftige gezinnen, de nodige hulp krijgt voor voldoende levensonderhoud. Helaas heeft de pandemie het aantal armen en de wanhoop van duizenden mensen dramatisch doen toenemen.

"Het is noodzakelijk dat alle soorten armen opnieuw hoop krijgen", zei de heilige Johannes Paulus II tijdens zijn reis naar Haïti. En mijn gedachten en aanmoediging gaan juist op deze dag uit naar het dierbare Haïtiaanse volk, opdat het niet overweldigd wordt door moeilijkheden, maar met vertrouwen en hoop de toekomst tegemoet mag zien. Ik zou zeggen dat mijn gedachten vooral naar jullie uitgaan, beste Haïtiaanse zusters en broeders: ik ben dicht bij jullie en ik zou graag zien dat

s lijden van gedaante'

de problemen definitief voor jullie worden opgelost. Ik bid hiervoor, beste Haïtiaanse broeders en zusters.

De verrezen Jezus is ook de hoop voor veel jonge mensen die gedwongen zijn lange periodes door te brengen zonder naar school of de universiteit te gaan en zonder tijd door te brengen met vrienden. We hebben allemaal echte menselijke relaties nodig en niet alleen virtuele, vooral op de leeftijd waarin het karakter en de persoonlijkheid worden gevormd.

We hoorden het afgelopen vrijdag in de kruisweg van de kinderen. Ik ben de jongeren over de hele wereld nabij, en op dit moment vooral die van Myanmar, die zich inzetten voor democratie, hun stem vreedzaam laten horen, zich ervan bewust dat haat alleen door liefde kan worden verdreven.

Moge het licht van de Verrezenen een bron van wedergeboorte zijn voor migranten die op de vlucht zijn voor oorlog en ellende. In hun gezichten herkennen we het misvormde en lijdende gezicht van de Heer die naar Golgotha opgaat. Mogen het hun niet ontbreken aan concrete tekenen van solidariteit en menselijke broederschap, een belofte van de overwinning van het leven op de dood die we op deze dag vieren.

Ik dank de landen die op genereuze wijze de lijdenden verwelkomen die een toevlucht zoeken, met name Libanon en Jordanië, die veel vluchtelingen opvangen die het Syrische conflict zijn ontvlucht.

Moge het Libanese volk, dat een periode van moeilijkheden en onzekerheid doormaakt, de troost van de verrezen Heer ervaren en gesteund worden door de internationale gemeenschap in zijn roeping om een land van ontmoeting, samenleven en pluralisme te zijn.

Moge Christus, onze vrede, eindelijk het gebrul van de wapens laten ophouden in het geliefde en gekwelde Syrië, waar miljoenen mensen nu in onmenselijke omstandigheden leven, evenals in Jemen, waar de gebeurtenissen worden omgeven door een oorverdovende en schandalige stilte, en in Libië, waar eindelijk een uitweg te zien is uit een decennium van strijd en bloedige botsingen. Laat alle betrokken partijen een effectieve inspanning leveren om een einde te maken aan conflicten. Opdat de door oorlog vermoeide volkeren in vrede kunnen leven en de wederopbouw van hun respectieve landen opgestart mag worden.

ALLEN BROEDERS

De opstanding brengt ons natuurlijk naar Jeruzalem. Om haar smeken we de Heer om vrede en veiligheid (vgl. Ps. 122), opdat het beantwoordt aan de oproep om een ontmoetingsplaats te zijn waar allen zich broeders kunnen voelen en waar Israëli's en Palestijnen de kracht van dialoog herontdekken om tot een stabiele situatie te komen, waarbij twee staten naast elkaar in vrede en welvaart leven.

Op deze feestdag gaan mijn gedachten ook uit naar Irak, dat ik vorige maand heb bezocht. Ik bid dat het op de ingeslagen weg van vrede mag doorgaan, zodat Gods droom werkelijkheid mag worden van een gastvrije mensenfamilie voor al zijn kinderen.

Moge de kracht van de Verrezenen de Afrikaanse bevolking steunen die haar toekomst in gevaar ziet door intern geweld en internationaal terrorisme, vooral in de Sahel en Nigeria, evenals in de regio's Tigray en Cabo Delgado. Moge de inspanningen om vreedzame oplossingen voor conflicten te vinden worden voortgezet,

met respect voor de mensenrechten en de heiligheid van het leven, met broederlijke en constructieve dialoog in een geest van verzoening en effectieve solidariteit.

Er is nog steeds te veel oorlog en te veel geweld in de wereld! Moge de Heer, die onze vrede is, ons helpen de mentaliteit van oorlog te overwinnen. Moge Hij het degenen die gevangen zijn in conflicten, vooral in Oost-Oekraïne en Nagorno-Karabach, geven om veilig terug te keren naar hun families.

Moge Hij heersers over de hele wereld inspireren om de race naar nieuwe wapens te staken. Vandaag, 4 april, markeert de Internationale Dag tegen Landmijnen, slinkse en gruwelijke apparaten die elk jaar vele onschuldige mensen doden of verminken en voorkomen dat de mensheid "samen op de paden van het leven wandelt, zonder angst voor de gevaren van vernietiging en dood" (Johannes Paulus II, angelus, 28 februari 1999). Hoeveel beter zou onze wereld eruit zien

zonder deze instrumenten van de dood! Beste broeders en zusters, ook dit jaar hebben veel christenen op verschillende plaatsen Pasen gevierd met ernstige beperkingen en soms zelfs zonder toegang tot liturgische vieringen. Laten we bidden dat dergelijke beperkingen, evenals alle beperkingen op de vrijheid van eredienst en religie in de wereld, opgeheven mogen worden en dat iedereen vrijelijk tot God mag bidden en Hem mag prijzen. Laten we te midden van de vele moeilijkheden die we doormaken, nooit vergeten dat we genezen zijn door de wonden van Christus (vgl. 1 Petr. 2,24). In het licht van de Verrezenen verandert ons lijden van gedaante. Waar dood was, is nu leven, waar rouw was, is er nu troost. Door het kruis te omarmen, gaf Jezus betekenis aan ons lijden en nu bidden we dat de heilzame werking van deze genezing zich over de hele wereld mag verspreiden. Zalig, heilig en vredig Pasen! (Vertaling Francesco Paloni)

interview

Muzikaal schatgraven in zeventiende-eeuws Brabant ‘Daar kunnen we nu met zijn allen van genieten’

DOOR MYRTHE MEESTER

De zeventiende eeuw was een tijd van schuilkerken en onderdrukking van katholieken in de Republiek der Verenigde Nederlanden. Toch hebben Brabantse kloostercomponisten uit die tijd de prachtigste barokmuziek nagelaten, zo bewijzen Tineke en Judith Steenbrink van Holland Baroque met hun nieuwe album *Brabant 1653*.

Onze vaderlandse geschiedschrijving presenteert Nederland vaak als een calvinistische natie van sobere, hardwerkende kooplieden, maar dat is een eenzijdig beeld. Ook de katholieke cultuur is tot grote bloei gekomen en heeft de prachtigste kunst en muziek voortgebracht, hoewel veel daarvan – ten onrechte – in de vergetelheid is geraakt. Ter gelegenheid van het Brabants Kloosterjaar, waarin jubilea van eeuwenoude Brabantse kloosters worden gevierd, dompelt ensemble Holland Baroque zich onder in vergeten katholieke barokmuziek uit zeventiende-eeuws Brabant, die om onduidelijke redenen nooit een volwaardige plaats in de Nederlandse muziekcanon heeft verworven. De artistiek leiders van Holland Baroque, de tweelingzussen Judith (viool) en Tineke Steenbrink (orgel), groeiden op in Oeffelt nabij Boxmeer, dat in de zeventiende eeuw een bloeiende katholieke enclave vormde.

HEMELS ARCHIEF

Op de cover van hun nieuwe album *Brabant 1653* prijkt het oude poortje van het karmelietenklooster van Boxmeer, “wat ons betreft dé toegangspoort naar een hemels archief waar het goed toeven is te midden van Brabantse schoonheid”. Vanuit dit klooster veroverde componist en subprior Benedictus à Sancto Josepho (geboren als Benedictus Buns) Europa. Hij schreef emotionele, rijk georkestreerde en devote composities, die op *Brabant 1653* worden geflankeerd door motetten van andere Brabantse barokcomponisten zoals Herman Hollanders, Cornelis Verdonck en Carl Rosier.

Dat de katholieke kerkmuziek in Brabant zo floreerde, komt doordat de onderdrukkende regels van de calvinistische Republiek der Verenigde Nederlanden niet golden in de

Tineke en Judith Steenbrink halen met hun ensemble Holland Baroque Brabantse katholieke componisten uit de vergetelheid. | Foto: Wouter Jansen

Brabant 1653 is een voorproefje van een weelderig muzikaal landschap

katholieke enclaves, zoals de Baronie van Boxmeer en de Rijksheerlijkheid Gemert. De muzikale productie was groot: samen hebben de Brabantse barokcomponisten genoeg muziek gecomponeerd om wel twintig cd's te vullen. “*Brabant 1653* is slechts een bloemlezing”, zegt Judith; een voorproefje van een weelderig muzikaal landschap dat het verdient om nader te worden onderzocht. Van alle Brabantse componisten heeft Benedictus à Sancto Josepho de meeste muziek geschreven (negen opusnummers) en tijdens zijn leven de meeste erkenning gekregen. “In de zeventiende eeuw was hij bekend in heel Europa. Hij werd *le grand carme* genoemd, de grote componist van de karmelieten. Er werd met groot respect over hem gesproken.” Tineke vult aan: “Qua niveau is hij zeker vergelijkbaar met zijn beroemde tijdgenoten.” Omdat Benedictus in Antwerpen werd opgeleid en veel door Europa reisde, was hij goed op de hoogte van de muzikale ontwikkelingen van zijn tijd. “We hebben vaak het idee dat de kloosters gesloten waren, maar muzikaal gezien was dat helemaal niet zo”, stelt Judith.

BRABANTSE STIJL

Toch kun je, ondanks de vele invloeden van buitenaf, volgens Tineke en Judith wel degelijk spreken van een unieke ‘Brabantse stijl’. Die is “niet over-dramatisch of overdadig, maar wel sterk emotioneel”. De muziek is duidelijk geworteld in een diep doorleefde devotie. Zo zijn de motetten op *Brabant 1653* veelal opgedragen aan Jezus en Maria. Wordt Jezus bezongen als Verlosser (*Jesu Redemptor omnium*), dan klinkt de muziek sereen en een beetje plechtig. Bezingen de sopranen Jezus als zoete minnaar (*Amor Jesu dulcissimus*), dan danst de melodie in lieflijke, aanste-

kelijke lijnen. In Benedictus’ *Magnificat* klinken de jubelwoorden van Maria vreugdevol en licht, terwijl de stemming van het *Alma Redemptoris Mater* (‘Zegenrijke Moeder van de Verlosser’) kalm en waardig is. Het is dan ook de moeite waard om in het tekstboekje mee te lezen met de vertalingen van de Latijnse gezangen, en te horen hoe de muziek betekenissen en stemmingen heel precies uitbeelddt.

Verrassend genoeg klinkt er tegen het einde van het album een eigentijds *Ave Maria* van Herman Finkers, die behalve cabaretier ook componist is. Zelf vroeg de Twentse Finkers zich bescheiden af of zijn compositie niet zou misstaan tussen de Brabantse barokcomponisten, maar de zusters Steenbrink vonden “het in intentie heel zuiver aansluiten”, omdat Maria in Finkers’ melodie vanuit een doorleefde devotie wordt bezongen. “Dit lied gaat niet óver haar, het richt zich direct tot haar.”

Behalve doorleefd is de muziek van de Brabantse School vaak rijk georkestreerd en stilistisch van hoog niveau. Uit de virtuoze nootjes waarmee de fluitist in *Jesu Redemptor omnium* rondom de zangstemmen danst, kun je opmaken dat de Brabantse monniken zeer goede musici moeten zijn geweest. Vanwege dat hoge niveau zijn niet alle Brabantse motetten en gezangen geschikt voor hedendaagse amateurkoren, “maar er zijn zeker heel veel dingen wél geschikt”, aldus Judith. “We denken er zelfs over om een *Brabant 1653*-bundeltje uit te geven met toegankelijke partituren voor koor en orgel.” Zo zou dit waardevolle muzikale erfgoed na eeuwen van vergetelheid opnieuw kunnen klinken in Nederlandse kerken. Naast weelderige koormuziek bevat *Brabant 1653* ook gregoriaanse

gezangen met een barokke orgelbegeleiding. “Het gregoriaans staat in modale toonsoorten, die onmiddellijk een bepaalde stemming oproepen”, vertelt Tineke. “In de zeventiende eeuw zijn ze daaraan gaan sleutelen om het te vertalen naar typisch barokke kleuren.” Op het album hoor je daarvan twee voorbeelden, waaronder *Media vita in morte sumus* (‘Te midden van het leven zijn wij in de dood’), een gregoriaanse melodie die vaak werd gezongen tijdens crises zoals oorlog of epidemie.

ZOEKGERAAKT

Om meer te weten te komen over dit typisch barokke gregoriaans, dat in latere eeuwen in de vergetelheid is geraakt, zijn de gezusters Steenbrink op zoek naar het Graduale van Gemert, dat belangrijke informatie bevat over de barokke uitvoering van het gregoriaans. “Er zijn beschrijvingen dat het gregoriaans werd begeleid met orgel én contrabas”, zegt Judith. “Dat kun je je toch niet voorstellen?” Het maakt haar des te nieuwsgieriger naar het zeventiende-eeuwse boek, dat langdurig tot de muziekcollectie van de franciscanen in Weert behoorde maar na de sluiting van het klooster zoek is geraakt. “We kunnen niet wachten om te zien wat erin staat.”

Naast hun speurwerk naar het Gemert Graduale hebben de zussen vele muzikale plannen. “Het oeuvre van Benedictus à Sancto Josepho is zo groot dat we daar nog maar een fractie van hebben bekeken. Voor nu staat zijn achtstemmige *Requiem* hoog op ons programma”, vertelt Tineke. “Wat we zeker nog willen doen”, voegt Judith toe, “is dit Brabantse repertoire met vijf vrouwelijke solisten uitvoeren om ook de vrouwenkloostercomponent te belichten. In ons Brabantse kerstprogramma van

vorig jaar, *Kloosterkerst*, kun je al een beetje horen hoe dat klinkt.” Tineke en Judith zijn overweldigd door de vele enthousiaste reacties die ze rondom het verschijnen van *Brabant 1653* ontvingen vanuit het hele land. “Toen we thuiskwamen van *Podium Witteman* hadden we vijf-honderd e-mails ontvangen op één avond”, zegt Judith stralend. “We zijn heel blij met al die aandacht – voor onszelf, maar zeker ook voor dit repertoire. We kunnen nu de kijk op de geschiedenis een beetje bijstellen. Het was geen armoedige toestand in het zeventiende-eeuwse Brabant; er is zóveel moois gemaakt. Daarvan kunnen we nu met zijn allen gaan genieten.” ●

2021 is uitgeroepen tot Jaar van het Brabants Kloosterleven, met een cultureel programma vol lezingen, wandelingen en concerten. Holland Baroque toert in oktober met een Brabants muziekprogramma langs diverse kloosters. Zie brabantskloosterleven.nl en hollandbaroque.com.

groene kloosters

Varkens krijgen de ruimte op kloosterboerderij Lilbosch ‘Wij zijn trappisten en dus zijn wij groen’

DOOR PAULINE VAN KEMPEN

Abdij Lilbosch in Echt is de thuishaven van het Livar kloostervarken. De dieren krijgen er de ruimte om dier te zijn en dat levert het lekkerste vlees op, zegt de abt van Nederlands laatste kloosterboerderij. Goed zorgen voor de schepping is voor de cisterciënzer monniken vanzelfsprekend.

Dom Malachias is als abt van Lilbosch verantwoordelijk voor de laatste kloosterboerderij van Nederland. De broeders werken zo duurzaam mogelijk.
| Foto: Pauline van Kempen

Op Abdij Lilbosch mogen de varkens zelf kiezen of ze in hun hok in het stro willen slapen of zich liever koesteren in de zon, wroeten in de modder of nieuwsgierig staren naar voorbijgangers. Rubberen flappen houden de wind buiten, maar wijken gewillig voor het weldoorvoede varkenslijf.

De abdij in het Limburgse Echt is de thuishaven van het Livar kloostervarken, in heel Nederland geliefd om zijn oorspronkelijke smaak. Dat komt, zegt abt Malachias, doordat het dier hier zichzelf mag zijn. “En daardoor geeft het ook meer van zichzelf terug. Meer varken, meer smaak.”

Veertien monniken runnen de laatst overgebleven kloosterboerderij van Nederland, samen met een aantal parttime krachten van buiten. Naast zo’n zeshonderd varkens vragen de akkers en het agrarisch natuurbeheer hun aandacht. “Onze bedrijven zijn ook bedoeld om de schoorsteen te laten roken”, zegt broeder Malachias. “Een van de kenmerken van de cisterciënzer orde is dat wij leven van onze arbeid.”

Maar niet minder hebben de broeders de arbeid nodig om hun monastieke roeping te volbrengen, zo legt hij uit. Lilbosch is een slotklooster: gasten zijn normaal gesproken welkom in het gastenhuis en bij de diensten, maar de monniken leven in stilte achter gesloten deuren. Of, zoals de abt grapt, in “een soort vrijwillige lockdown”.

Het werk op het land en in de stallen helpt hen uit hun eigen gedachtewereld te treden en ontvankelijk te zijn: voor de schepping, die soms weerbarstig is, en voor de Schepper. “Zoals je bij dit werk steeds moet inspelen op de omstandigheden en op de aard van het dier, zo moet je in het gebedsleven steeds inspelen op Gods genade. Dan ontstaat er een dynamiek die voor verrijking zorgt.”

EEN GOEDE SMAAK

En als het dan lukt om niet alleen voor eigen gewin te gaan, maar het varken ook wat te gunnen – ruimte, bewegingsvrijheid, regionaal geteelde granen – dan word je beloond met een goede smaak, zo geloven de broeders (die overigens zelf vegetariër zijn). Dat is een verhaal dat ook buiten het klooster aanslaat, zo bleek toen ze ruim twintig jaar geleden de kans kregen om onder het label Livar (Limburgs varken) samen te werken met een aantal varkensboeren uit de regio. Inmiddels is de vraag zo groot dat ook op andere plekken in de provincie Livar-varkens gehouden worden, op dezelfde manier als de broeders dat doen en onder supervisie van de abdij.

Het betekende een welkome uitbreiding van deze bedrijfstak, want melkvee was lastig te combineren met de dagorde van het klooster. “En de marges in de land-

bouw krimpen, maar de onkosten van de abdij niet.”

Op hun akkers verbouwen de monniken graan, suikerbieten, maïs en koolzaad, met zo min mogelijk kunstmest en bestrijdingsmiddelen. Dat levert spanning op, erkent de abt. “Als je gaat voor de laatste euro, dan zijn wij niet de beste. Maar nee zeggen tegen winstmaximalisatie is voor ons ook een vorm van vasten. Wij kiezen ervoor om ook andere dingen dan euro’s te oogsten: de vreugde en vormende kracht van ons werk, de rijkdom van de schepping.”

Die rijkdom toont zich bijvoorbeeld in een grote verscheidenheid aan libellen en een vleermuizenkolonie die de zolders van de abdij tot kraamkamer heeft verkozen. Mede hierom is het honderdvijftig hectares tellende domein, dat in een oeroud Maasdal ligt, als beschermd Natura 2000-gebied aangewezen.

Ook voor hun gebouwen proberen de monniken duurzame keuzes te maken. Broeder Malachias wijst op de zonnepanelen en het sedumdak op de stallen, de geïsoleerde spouwmuren van de abdij en het helofytenfilter dat het afvalwater zuivert. Toch hoeft Lilbosch van hem niet zo nodig een ‘groene abdij’ te heten. “Wij zijn trappistenmonniken en dus zijn we groen”, stelt hij.

De broeders zorgen goed voor de plek waar ze wonen. Het abdijcomplex ziet er pico bello uit en dat moet ook, juist als je ervoor kiest om op deze ene plek te leven, vindt de abt. Want zoals het landschap een gebedsweg is, zo is schoonheid dat ook. “Het ordent je ziel.”

Hij noemt de naam van Edith Stein, de karmelietes die in Echt leefde voordat zij werd weggevoerd naar Auschwitz. In haar kamer zat één raam, dat uitkeek op de hemel. En die was elke dag weer anders. “De weg van concentratie is geen gemakkelijke. Maar wij geloven dat we in de diepte meer van God op het spoor komen dan in de breedte.” ●

Groene kloosters

Voor veel kloostergemeenschappen is zorgvuldig omgaan met de schepping al eeuwenlang een belangrijke waarde. Als vervolg op het project ‘Groene parochies in Nederland’ onderzoekt theoloog Elisabeth Hense van de Radboud Universiteit Nijmegen dit jaar wat gemeenschappen van religieuzen, zoals kloosters, op het gebied van groen en duurzaamheid doen. In samenwerking met de Radboud Universiteit en de Konferentie Nederlandse Religieuzen (KNR) publiceert KN hierover een reeks verhalen, die ook te lezen zijn op ru.nl/groeneparochies.

overweging

Het dak moet eraf

DOOR **LAURA KELLY FANUCCI, CATHOLIC NEWS SERVICE**

Ik ben gek op het evangelieverhaal waarin de vrienden van een verlamde man hem door het dak van het huis waar Jezus verbleef omlaag laten zakken. Het spreekt tot de verbeelding. Wat mij als huis-eigenaar het meest treft, is de kwestie van het dak. Dat ging eraan (Lc. 5,19; Mc. 2,4). Ze besloten dat niets hun vriend kon weghouden van de hoop op genezing. Ze moesten hem dichterbij Jezus krijgen en wel nu.

Dit verhaal toont een belangrijke waarheid. We steken veel tijd, energie en geld in het onderhoud van ons huis. Maar staan we weleens stil bij de vraag welke dingen in ons leven voor anderen misschien een belemmering zijn om in een diepere gemeenschap met Christus te komen?

Als dit ongemakkelijk aanvoelt, is dat een goed teken. De waarheid van het Evangelie haalt onze verdedigingsmuren omlaag. Jezus ziet het geloof van de vrienden en bevestigt hen daarin. Hij schreeuwt niet tegen ze omdat ze een gat in het dak hebben gemaakt. Hij geneest hun verlamde vriend en vergeeft hen hun zonden – dat was nog meer dan waarop ze hadden gehoopt.

Wie in onze omgeving wil misschien dichterbij God komen en heeft het nodig dat wij het dak weghalen van onze gebruikelijke manier van doen? Hoe kunnen we ervoor zorgen dat vriend

of vreemdeling zich nog meer welkom voelt in ons huis?

Als mijn kinderen letterlijk of figuurlijk een gat in ons dak zouden maken, zou ik eerst boos worden. Maar Jezus ziet wat er echt toe doet: de nood van de lijdende man en het geloof van diens vrienden. Hij herinnert ons eraan dat er altijd nog plaats is, meer dan we zelf voor mogelijk houden.

De dienaar Gods Dorothy Day spoorde mensen aan om thuis een ‘Christuskamer’ te hebben, een ruimte waar vreemdelingen altijd welkom zijn. Steeds als ik dit lees, voel ik me uitgedaagd om te kijken of ik dit in praktijk breng: “Ieder huis zou een Christuskamer moeten hebben. De jas die in uw kast hangt, behoort de armen toe. Als uw broeder hongerig naar u toe komt en u zegt: ‘Geluk ermee! Houd u warm en eet maar goed’, dat is dan toch geen gastvrijheid? (...) Ieder moet voor zijn eigen gezin zorgen, inderdaad. Maar Vader Coady heeft ooit gezegd: ‘We kunnen allemaal tien keer zo veel als we denken.’”

Hoe kunnen we zorgen dat we niet bang zijn om het dak van ons huis te halen en anderen (en onszelf) te helpen dichterbij God te komen, wat er ook voor nodig is? (Vertaling Margreet Robert)

Laura Kelly Fanucci is schrijfster en sprekerster.

Zie laurakellyfanucci.com.

bijvoorbeeld

Trouw

DOOR **MICHAËLAS**

“Je wilt me toch niet verlaten?” Angstig kijkt Suzanna naar haar man. Niet dat ze bang is dat hij een liefde heeft. Nee, dat zou haar Lucien nooit doen.

Ooit vroeg een dame uit de parochie hem of hij er geen spijt van had dat hij was getrouwd. Als priester had hij immers zoveel mooie dingen kunnen doen, zei ze. Zijn antwoord: dat kan ik als getrouwd man ook.

Dat was een hele geruststelling geweest. Maar er waren alweer een paar jaar voorbij gegaan. Lucien verzamelde allemaal boeken van getrouwde heiligen, werd lid van de derde orde van de franciscanen en ging zich steeds meer als een religieus gedragen en kleden. Het was de gewoonte dat de onderwijzers op school zwarte broeken droegen, maar hij, godsdienstleraar, koos voor beige, met een kaki shirt, want dat hoorde immers meer bij een religieus.

“Je gaat toch niet het klooster in?”, verduidelijkt Suzanna haar vraag. Ze is zwanger van hun vijfde kindje en ziet de bui al hangen. Maar Lucien barst in lachen uit: natuurlijk niet! Als hem later gevraagd wordt lid te worden van een politieke partij, om in het steeds godsdienstvijandiger wordende Madagaskar op te komen voor de katholieken, weigert hij. “Nee, de politiek is niets voor mij.”

Als de Malagassiërs in 1947 in opstand komen

tegen de Fransen, worden de katholieken als handlangers van de koloniale bezetter beschouwd. Priesters en religieuzen worden opgepakt en vermoord.

Op de avond van 14 april 1947 stormt een nerveuze katholieke vrouw bij Lucien en Suzanna de keuken in. Zij zitten daar met hun kinderen te eten. “Je moet weg”, roept ze. Het gerucht gaat dat de opstandelingen een katholieke onderwijzer willen arresteren. Rustig kijkt de 39 jaar oude Lucien van zijn vrouw naar de bezoeker: dat kan niemand anders zijn dan hij. Maar vluchten wil hij niet, hij wil tot het laatste moment bij zijn zwangere Suzanna en hun vier andere kinderen blijven.

Om negen uur ’s avonds dringen vier mannen hun huis binnen en dwingen Lucien mee te gaan. Na een showproces van een half uur wordt het doodvonnis uitgesproken.

Lucien wordt afgevoerd naar de oevers van de rivier de Mattanana. Daar knielt hij neer en bidt. Dan hoort hij hoe de commandant met een zwaard op hem afkomt. Lucien richt zich op en kijkt in de ogen van jonge mannen die hij op school nog les heeft gegeven. Nadat het zwaard is gevallen, dopen zij het in zijn bloed. Kort voor middernacht wordt het onthoofde lichaam in de kolkende Mattanana gegooit. Lucien Botovasoa wordt in 2018 als martelaar zalig verklaard.

column

BRECHJE LOENEN

Bericht over het
katholieke gezinsleven.

LIEFDE

Weet u het nog, dat u verliefd werd op uw man/vrouw? Of net een prachtig kindje had gekregen en er ineens zo’n groot gevoel van liefde in u opwelde dat u dacht: “Nooit geweten dat er zoveel liefde in me zat...”?

Prachtig dat wij als mensen zoveel liefde hebben voor onze ouders, echtgeno(o)t(e) en kinderen. Tegelijkertijd zijn we daarin ook kwetsbaar. Want wat als uw moeder, uw vrouw of uw kind publiekelijk wordt vernederd, beschimpt, geslagen en geschopt? Ik schat zo in dat u dan niet voor de poes bent. Koste wat kost gaat u uw geliefde verdedigen. Al slaan de daders u tegen het hoofd en zetten u voor schut, handen af van mijn moeder/echtgenoot/kind!

Het kan nóg erger. Stel dat uw kind juist door haar bloedeigen broer wordt vernederd op school, waardoor al haar klasgenoten haar keihard uitlachen. Kunt u het zich voorstellen? Ik zou zo gekwetst zijn; kwaad, boos, verdrietig en geschokt. Werkelijk, ik zou niet weten hoe ik het zou hebben.

Laat ik me nu precies zo voelen als de Kerk vandaag de dag alwéér vernederd en bespuugd wordt. Als ik lees hoe een priester, bisschop, bisdom of de Kerk – die gewoon trouw de weg van de Heer verkondigen – wordt afgemaakt in de seculiere pers en in de commentaren, dan raakt me dat diep. Op zich kan ik nog wel enig begrip opbrengen: met de ogen van de wereld is de visie van de Kerk niet eenvoudig te begrijpen.

Het kan nóg erger. Er zijn katholieken, broers en zussen in de Kerk, die net zo hard mee schelden en fulmineren tegen de Kerk. Nota bene de bruid en het Lichaam van Christus zélf! Die hun parochiepriester – die trouw de Mis leest zoals de Kerk dat vraagt – wegpesten. Of die woedend zijn op ‘de Kerk’ omdat ze niet begrijpen wat de Congregatie van de Geloofsleer probeert duidelijk te maken. Is het onbegrip? Onwil? Als je lid bent van de voetbalclub en je snapt het spel niet, dan vraag je iemand die dat wel echt begrijpt om uitleg. Toch?

Vorige week belandde ik weer in een discussie op Facebook met andere katholieken. De grove reacties van medegelovigen vlogen me om de oren, terwijl ik toch echt heel rustig wat probeerde uit te leggen. Ik ben ermee opgehouden en heb me alweer heilig voorgenomen om mijn energie daar niet meer aan te verkwanselen: het levert niets op. Moeilijk, want probeer maar naar links te kijken als je Moeder rechts wordt geschopt door haar eigen kinderen.

Ik kan maar een ding: investeren in de vorming van katholieke broers en zussen die in elk geval de moeite doen en willen horen wat de Kerk leert. Die weten dat die leer niet altijd gemakkelijk is, maar dat zij wel de zekere weg naar geluk wijst. Da’s mijn goede voornemen. Voor de anderen kan ik alleen maar bidden.

Een retraite op zich

Het kloosterleven is en blijft een van de troeven van de katholieke traditie. Met name ook voor randkerkelijken, niet- en andersgelovigen blijkt de aantrekkingskracht onverminderd groot. We kennen in Nederland al de fraaie glossy *Klooster!* die daar handig op inspeelt. Nu is er een Vlaamse pendant, *Vlam*. Anders dan *Klooster!* beperkt het blad zich wel maar tot één kloosterspiritualiteit, namelijk die van de karmelieten, die het blad ook uitgeven. Maar met grootheden van Teresa van Avila tot en met Titus Brandsma levert die traditie voldoende ‘brandstof’ voor *Vlam*. En kennelijk is de inspiratie nog niet op, want meteen in het begin van dit magazine wordt al vooruitgeblikt naar een volgend nummer dat in september moet verschijnen.

Maar goed, eerst deze eersteling maar uitlezen: met 124 pagina’s toch een kloek boekwerkje. *Vlam* volgt enigszins het recept dat we van *Klooster!* kennen: een rustige, moderne opmaak, stemmig beeld, ruimte voor verdiepende teksten. Met name de historische achtergrondartikelen en essays zijn lezenswaardig. Ruimte voor verbetering is er ook: sommige artikelen – zoals de oeverloos kabbelende reportage vanuit een kloosterkluis door Annemie Struyf en het interview met politica Hilde Crevits – blijven steken in de oppervlakkige clichés. De eindredactie had wat strenger gemogen, de rubricering helderder. Maar toch, er blijft voldoende te genieten en het lezen van *Vlam* is een kleine retraite op zichzelf.

ANTON DE WIT

Sensatie

Beethoven blijft ook na het aan hem gewijde jaar 2020 de aandacht waard. Bij zijn *Eerste Pianoconcert* ben ik direct onder de indruk van de brute zeggingskracht van de muziek. (Anders dan de naam doet vermoeden, is het trouwens niet Beethovens eerste pianoconcert. Het tweede werd eerder gecomponeerd maar iets later gepubliceerd.) Beethoven speelde viool, maar was in de eerste plaats pianist. De sensatie die hij in Wenen teweegbracht, werd vooral veroorzaakt door zijn publieke pianospel. De begeleiding door een orkest moet daar nog een schepje bovenop gedaan hebben.

In dit *Eerste Pianoconcert* meen ik iets van de oorspronkelijke sensatie te kunnen proeven. Beethoven is al een doorgewinterde performer. Hij weet dat er vele manieren zijn om de bewondering van het publiek af te dwingen. Je kunt een muzikale kaart achter de hand houden en verwachting wekken. Je kunt ook al je kaarten ineens op tafel gooien. Beethoven heeft dit alles in huis – plus alle schakeringen daar tussenin. Pianist Rudolf Buchbinder gedraagt zich als een tweede Beethoven en weet precies hoe je momentum kunt creëren.

ARNOUD HEERINGS

Praktische mystiek

Dat uitgerekend een in oosterse spiritualiteit gespecialiseerde uitgeverij dit boekje opnieuw uitgeeft, mogen katholieke uitgevers zich best aantrekken. *De wolk van het niet-weten* is immers een klassiek mystiek werkje dat niets met oosterse, en alles met door en door katholieke spiritualiteit van doen heeft.

De anonieme Engelse auteur – mogelijk een kartuizer monnik – schetst voor zijn lezer, een aspirant-religieus, een weg die kan leiden naar mystieke kennis van God. *Kan*, want als een ding goed duidelijk wordt, is het dat er geen gegaran-

Glossy Vlam

Uitgeverij: Carmelitana/
Adveniat
124 p. | € 12,95
Te koop via carmelitana.be en bij de betere (klooster)boekhandel.

Beethoven, Piano Concerto no. 1.
Berliner Philharmoniker
o.l.v. Christian Thielemann.
Rudolf Buchbinder (piano)
Deutsche Grammophon
0028948377336

deerde resultaten zijn: mystieke kennis van God en de ontmoeting met Hem blijven ten diepste een genade, iets dat je geschonken wordt door Degene die je zoekt.

Dat wil niet zeggen dat we helemaal niets kunnen bijdragen aan de voorbereiding op die ontmoeting, en de auteur van *De wolk* biedt er talrijke nuchtere handvatten voor. Mystieke literatuur uit de late veertiende eeuw blijkt hier uiterst praktisch, ook voor lezers in de vroege eenentwintigste eeuw. *De wolk* gaat hier gepaard met een voorwoord van benedictijn André Zegveld dat hij schreef voor de uitgave uit 1974. Die bevat wat tijdgebonden kerkelijke en maatschappelijke eigenaardigheden, maar is toch nog altijd goed leesbaar en verhelderend. *De wolk* biedt volgens Zegveld een mystieke weg voor iedereen, en hij heeft gelijk. Aanrader dus.

PETER DOORAKKERS

Christus’ voeten

Membra Jesu Nostri is een cyclus van zeven cantates van Dietrich Buxtehude; elke cantate is een zetting van een strofe van de hymne *Salve mundi salutare*. Die bezingt de heilige lichaamsdelen van de gekruisigde Christus: zijn voeten, zijn handen, zijn hart enzovoort. Deze komen in opgaande richting voorbij: de eerste cantate gaat over Christus’ voeten, de laatste over zijn hoofd. De cantates hebben bijna allemaal dezelfde structuur. Eerst klinkt een instrumentale introductie, dan een koorstuk op een tekst uit het Oude Testament, vervolgens drie aria’s op de tekst van de hymne en tot slot een herhaling van het koorstuk. De muzikale stijl is pre-Bach, minder weelderig wellicht dan bij de meester uit Leipzig, maar altijd zeer welluidend en expressief.

Deze cd zet een compleet nieuwe standaard. De registraties klinken niet alleen onberispelijk, maar vertonen ook een subtiele kwaliteit. Als luisteraar ben je aanwezig bij de uitvoering. Bovendien nodigen ze je uit om op te kijken naar de gekruisigde Christus. Zijn lijden wordt niet met een machtig gebaar getoond, maar wordt klein en op intieme wijze overwogen.

ARNOUD HEERINGS

Trouw

Het *Stabat Mater* van Pergolesi is het meesterwerk van een 26-jarige. De tekst is een lang gedicht, waarin Maria lijdt bij het zien van haar gekruisigde Zoon. De tekst is in 1727 door de Kerk opgenomen in het Missaal, als sequens van het feest van de Zeven Smarten van Maria (15 september). Mogelijk is Pergolesi’s zetting hiervan een echo. De zetting is voor twee hoge solisten en strijkers. Deze nieuwe uitvoering van Ensemble Resonanz moet concurreren met mijn favoriete opname, door Il seminario musicale met o.a. Gerard Lesne (2002). En ja, ik vind het moeilijk om mijn favoriet los te laten. Lesne heeft een fenomenale timing en het *Stabat Mater* klinkt bij hem lichtvochtig en helder. De opname van Ensemble Resonanz richt zich – zeer verdedigbaar – op Maria’s lijden, dat is al direct bij de introductie van de strijkers in de eerste strofe hoorbaar. De stemmen klinken prachtig, maar in de achtergrond schemert toch ook het duistere licht van Golgotha door. Ik zou kunnen besluiten met de opmerking dat Ensemble Resonanz meer recht doet aan het karakter van de tekst. Ook de opnametechniek is recenter. Maar omdat niemand consequent is, blijf ik trouw aan Lesne.

ARNOUD HEERINGS

Anoniem, De wolk van niet-weten
Uitgeverij: Karnak
Pagina’s: 156 | € 24,-
ISBN 978 9063 50120 4

Buxtehude, Membra Jesu Nostri.
l’Ensemble Correspondances o.l.v. Sébastien Daucé
Harmonia Mundi HMM
902350.51

Pergolesi, Stabat Mater.
Ensemble Resonanz o.l.v. Riccardo Minasi.
Harmonia Mundi HMM 902637

film

Urgent verhaal over machtsmisbruik

DOOR HETTIE VAN DER VEN

Film: The assistant (2019), Verenigde Staten, 87 min.
Regie: Kitty Green, met o.a. Julia Garner.

KN Kijkwijzer:

16

Eindeloos lange dagen, werkzaamheden die vooral uit onnozele klusjes bestaan en totaal onopgemerkt blijven. Wanneer je jong, net afgestudeerd en onzeker

bent en bovendien droomt van een prachtige carrière, ben je wellicht bereid om heel ver te gaan in je onderdanigheid en loyaliteit. En zelfs wanneer je er stap voor stap achter komt dat je droomwerkgever niet deugt, kan de weg naar openheid en eerlijkheid nog onneembaar veel hobbels bevatten. Jane is een net afgestudeerde twintiger en droomt van een baan als filmproducent. Ze is dan ook dolgelukkig wanneer ze als assistent van een zeer gerenommeerd producer in New York aan de slag kan. Als eerste aanwezig om de lege glazen en vlekken in de bank weg te werken, eindeloos te kopiëren, voortdurend veranderende schema's bij te houden, de vrouw van de baas af te wimpelen en de volle laag te krijgen wanneer een besteld broodje met kip in plaats van kalkoen is belegd. Jane (pas op de aftiteling wordt haar naam duidelijk) ondergaat alle vernederingen gelaten, met gebogen schouders. Haar 'droombaan in de wereld van glitter en glamour' blijkt een hel van hiërarchie, ongelijkheid tussen de seksen en machtsmisbruik. Nul glitter, geen glamour, enkel grijze kantoren vol grijze archiefkasten. Iedereen kijkt, iedereen zwijgt. De vorm en opbouw van *The assistant* zijn ijzersterk.

Het hele verhaal beslaat precies één werkdag. De grote baas komt nooit in beeld, wordt niet bij naam genoemd en is slechts sporadisch te horen. Er wordt door alle medewerkers enkel over 'hij' en 'hem' gepraat, waarbij de hoofdletters haast voelbaar zijn. Wanneer Jane eindelijk de moed vindt en haar vermoedens aan een HR-manager voorlegt, wordt ze op een pijnlijke manier afgepoeierd. "Maak je geen zorgen, hij valt niet op types als jij." Het verhaal van *The assistant* legt onmiskenbaar een link met dat van filmproducent Harvey Weinstein, die in 2020 werd veroordeeld tot 23 jaar cel wegens seksueel misbruik op de werkvloer. En toch gaat *The assistant* primair ergens anders over: over de onzichtbaren die zich uit ambitie, zelfbescherming of onmacht in een nauwelijks te torpederen afbreken als: machts-cultuur van een bedrijf laten meevoeren. Vanzelfsprekend haast, en daarmee doodeng. "Ik heb je niet nodig, je kunt gaan", blaft haar baas naar Jane. Misschien is dat precies haar allergrootste angst. *The assistant* is een urgente film die staat als een huis.

Deze film is tegen betaling te zien via picl.nl.

boek

Voor een revolutie van de liefde

DOOR PIETER DERDEYN

Met een titel als *15 dagen bidden met Petrus Jozef Triest* verwacht je een boekje met gebeden van deze stichter van de Broeders van Liefde. Maar dat is het niet. Het zijn eerder vijftien bezinningen van de huidige generale overste, broeder René Stockman. Ze vertrekken wel steeds vanuit een stukje preek of tekst van de ordestichter, maar draaien al snel uit op een geloofspamflet of een manifest voor de zorg. Het zijn zeker waardevolle, waarachtige en inspirerende woorden, maar ze beroeren eerder het verstand dan het gebed. Als inleiding op het indrukwekkende leven van deze icoon van de caritas in België is het boekje beknopt, al raak je wel onder de indruk. Als theoretische uiteenzettingen zijn de tekstjes bondig, al bundelen ze heel wat inzichten. Maar misschien zoekt u net wat kleine zetjes om uw mijmeringen en meditaties te verdiepen. Dat lijkt precies de opzet van broeder Stockman: kort maar krachtig op enkele belangrijke domeinen wijzen en daar het innerlijk leven raken.

Zo word je meegenomen in zijn gedachten over de spirituele betekenis van het celibaat in het licht van het prangende priestertekort of over de waarde van de Eucharistie tegenover de voortgaande ontmythologisering. De verhouding zonde en vrijheid komt aan bod, naast de rol van Maria en de rozenkrans en de deugd van de nederigheid. Stockman zoekt voornamelijk naar de bron waaruit een waarachtige zorg voor onze naaste geboren kan worden, steeds vanuit de inspiratie van Triest. Centraal staat de verhouding tussen werken en bidden en tussen Godsliefde en caritas. Meermaals wordt benadrukt dat liefde dé drijfveer moet zijn voor de zorg voor de armen en zieken, in tegenstelling tot de verzakelijking in de zorgverlening. Holistische zorg tegenover koude techniek. Leven geven voor alle mensen en voor de gehele mens, daar komt het op aan. Abortus en euthanasie worden daarbij krachtig verworpen. Stockman spreekt over "de revolutie van de liefde".

En dat die liefde soms lastig kan zijn, dat de ander soms lastig kan zijn, wist kanunnik Triest ook al: "Het is waar dat mensen een aangeboren afkeer hebben om dit werk te doen. Maar de liefde moet de plaats innemen van de natuur; het is de liefde die ons kracht moet geven om het verdriet, de afkeer en de ongerustheid te verdrijven. Liefde geeft krachten die de natuur niet kan geven."

Br. René Stockman f.c.,
15 dagen bidden met Petrus Jozef Triest. Icoon van de caritas in België
Uitgeverij: Betsaida
Pagina's: 110 | € 11,50
ISBN 978 94 93207 02 8

liturgiekalender

VRIJDAG 9 APRIL

Lezing: Hand. 4,1 - 12
Evangelie: Joh. 21,1 - 14 (Wit)

ZATERDAG 10 APRIL

Lezing: Hand. 4,13 - 21
Evangelie: Mc. 16,9 - 15 (Wit)

ZONDAG 11 APRIL

Beloken Pasen/Zondag van de goddelijke Barmhartigheid
Getijdengebed Week II
Eerste lezing: Hand. 4,32 - 35
Tweede lezing: 1 Joh. 5,1 - 6
Evangelie: Joh. 20,19 - 31 (Wit)

MAANDAG 12 APRIL

Lezing: Hand. 4,23 - 31
Evangelie: Joh. 3,1 - 8 (Wit)

DINSDAG 13 APRIL

Lezing: Hand. 4,32 - 37
Evangelie: Joh. 3,7 - 15 (Wit)

WOENSDAG 14 APRIL

Lezing: Hand. 5,17 - 26
Evangelie: Joh. 3,16 - 21 (Wit)

DONDERDAG 15 APRIL

Lezing: Hand. 5,27 - 33
Evangelie: Joh. 3,31 - 36 (Wit)

VRIJDAG 16 APRIL

Lezing: Hand. 5,34 - 42
Evangelie: Joh. 6,1 - 15 (Wit)

Jaar B. Zie www.dagelijksevangeli.org.

david

DOOR CEES BAAN, BAS ROMPA | ILLUSTRATIE JEDI NOORDEGRAAF - STUDIOVANDAAR.NL

SPOOR 1

“Mijn moeder was een bikkelharde vrouw”, zegt de verbitterde man van begin vijftig. We zitten aan de keukentafel om de begrafenis van zijn moeder te regelen. “Nooit eens een knuffel als ik uit school kwam, geen liedje voor het slapen... Ze heeft nooit gevraagd wat voor werk ik doe!” “Weet je waar die hardheid vandaan kwam?”, vraag ik. “Misschien is ze bedrogen door mijn vader, die ik nooit gekend heb, of misbruikt in haar jeugd. Er is sowieso geen excuus.” Ik kijk hem verbijsterd aan. “Toen ze dement werd, begon ze te glimlachen, zat ze ineens kinderliedjes voor mij te zingen. Ach, wat doet het er ook toe? Ze blijft even koud en kil.” Nu word ik boos: “Misschien kun je wat minder hard oordelen over je moeder... want dat zingen doet er wel degelijk toe!”

PSALM

Je let goed op de fouten van een ander, maar je eigen fouten zie je niet! Het is alsof je een splinter ziet in het oog van de ander, maar niet dat er in je eigen oog een balk zit. Doe niet zo schijnheilig...

Matteüs 7,3

POËZIE

IJS

Gebruik de ijsvogel als voorbeeld. Duik van steile oevers naar laag hangende takken en schiet terug.

Bekijk in het boek van de ijstijd de pegel: koud, scherp ornament. Een hoektand aan de dakgoot.

Trek een subtropisch pak aan, met oranje en blauwe veren. Leen de riek van Neptunus.

Geef bij aanhouding de naam ijsvis of ijseenhoorn op. Smelt langzaam als de lente komt.

woord van de paus

TEKEN VAN EEN HOOP DIE NIET TELEURSTELT

Tijdens de algemene audiëntie van 30 maart sprak paus Franciscus over het paastriduüm.

Als we naar de Mis gaan, gaan we niet alleen bidden, nee: we gaan om te hernieuwen, om het opnieuw tegenwoordig te stellen, dit mysterie, het paasmysterie. Het is belangrijk dit niet te vergeten. Elke keer dat de Eucharistie wordt gevierd, wordt dit mysterie van verlossing vernieuwd. In dit sacrament verving Jezus het slachtoffer – het paaslam – door zichzelf: zijn lichaam en bloed geven ons redding uit de slavernij van zonde en dood. Hij vraagt ons elkaar lief te hebben door ons tot dienstknechten van elkaar te maken, zoals Hij deed door de voeten van de leerlingen te wassen. Een gebaar dat vooruitloopt op het bloedige offer aan het kruis. En inderdaad zal de Meester en Heer de volgende dag sterven, niet om de voeten van zijn leerlingen te reinigen, maar hun harten en hun hele leven. Als we het kruis aanbidden, zullen we het pad herbeleven van het onschuldige Lam dat geofferd is voor onze redding. We zullen in onze geest en in ons hart het lijden van de zieken, de armen, de verworpenen van deze wereld met ons meedragen. We zullen ons de geofferde lammeren herinneren, onschuldige slachtoffers van oorlogen, dictaturen,

van dagelijks geweld, van abortussen... Voor het beeld van de gekruisigde God zullen we in gebed de vele, te vele gekruisigden van vandaag bijeenbrengen, die alleen door Hem de troost en de zin van hun lijden kunnen ontvangen. Nu, in het uur van het hoogste offer aan het kruis, voltooit Hij het werk dat Hem door de Vader is toevertrouwd. Hij treedt de afgrond van lijden binnen, betreedt deze rampen van de wereld om te verlossen en te veranderen. Door zijn striemen zijt gij genezen (vgl. 1 Pt. 2,24), zegt de apostel Petrus. We zijn allemaal wedergeboren door zijn dood. En dankzij Hem, die verlaten was aan het kruis, is niemand ooit meer alleen in de duisternis van de dood. Nooit, Hij staat altijd aan je zijde: je hoeft alleen maar je hart te openen en jezelf door Hem te laten zien. Stille Zaterdag is de dag van stilte. Terwijl het Woord zwijgt, terwijl het Leven in het graf is, worden degenen die op Hem hadden gehoopt, zwaar op de proef gesteld, ze voelen zich wees, misschien zelfs wezen van God. Deze zaterdag is ook Maria's dag. Ook zij beleeft die met tranen, maar haar hart is vol geloof, vol hoop, vol liefde. Haar getuigenis en haar voorspraak steunen ons wanneer het

gewicht van het kruis voor ieder van ons te zwaar wordt. In de duisternis zullen vreugde en licht uitbreken met de ritens van de Paaswake en het feestelijke lied van het Alleluia. Het zal de ontmoeting in geloof zijn met de verrezen Christus en de paasvreugde zal de vijftig dagen tekenen die volgen, tot de komst van de Heilige Geest. Hij die werd gekruisigd, is verrezen! De Verrezene geeft ons de zekerheid dat het goede altijd het kwade overwint, dat het leven altijd de dood overwint en dat ons doel niet is om lager en lager af te dalen, van verdriet naar verdriet, maar om erboven uit te stijgen. De Verrezene is de bevestiging dat Jezus in alles gelijk heeft: door ons leven te beloven over de dood heen en vergeving voorbij de zonden. Maar ik zou hier graag bij stil willen staan: de soldaten, die bij het graf stonden om de leerlingen te beletten om het lichaam weg te nemen, zagen Hem levend en verrezen en deden toen alsof ze het niet zagen. Waarom? Omdat ze werden betaald. Ze hadden het wonder van de opstanding gezien, maar werden betaald om te zwijgen. Laten we eens denken aan de vele keren dat christelijke mannen en vrouwen zijn betaald voor

Foto: CNS Photo - Vatican Media

het niet erkennen van de opstanding van Christus in de praktijk, en niet hebben gedaan wat Christus van ons vroeg. Het kruis van Christus is het teken van hoop die niet teleurstelt. Het vertelt ons dat er geen traan, zelfs geen zucht verloren gaat in Gods verlossingsplan. Laten we de Heer vragen om ons de genade te geven om Hem te dienen en Hem te erkennen en ons niet te laten betalen om Hem te vergeten. (Vertaling Francesco Paloni)

blikvangers

MENSEN

HULP ARMEN via paters en zusters.
Bank nr: **NL78 INGB 0005 7338 38**
t.n.v. Stg. Missiewerk M.A.W.
Postbus 1180, 9701 BD Groningen.

KERK EN GELOOF

Vronesteyn leidt mannen op die als PRIESTER OF DIAKEN hun leven willen geven voor de opbouw van de parochies in het bisdom Rotterdam. God roept mensen heel persoonlijk, ook anno nu, om het evangelie te verkondigen in woord en daad. Bid mee op Roepingenzondag 25 april en steun Vronesteyn via IBAN **NL29 INGB 0000 3656 73** of www.vronesteyn.nl. Onderzoek je roeping. Doe dat samen met Vronesteyn.

Kent u ...
De Heilige Jozef?
Kent u Gods uitverkoren
BESCHERMER
van Jezus en Maria?
Kent u Zijn Vriendenkring
en tijdschrift?

Houdt u ook van Maria en Jozef?
Sluit dan aan bij hun biddende Vrienden!

V ☆ J
H

Gratis proefnummers, geen verplichting.
Tel: 00 32 56 310 486
Vriendenkring H. Jozef v.z.w.
Magdalenastraat 65, B-8940 Wervik
E-mail: vh.jozef@hotmail.be
noel.lepercq@hotmail.be

www.worldfatima.com

Bid dagelijks de
Heilige Rozenkrans

Vraag een gratis
informatiepakket
aan

Fatima Apostolaat,
Molenstraat 6,
2712 XM Zoetermeer

combipuzzel

HORIZONTALAAL

1 deel van een molecule **6** Balt **9** lingerie **14** Dat deel van een mes vind je in Haarlem meteen. **15** opnieuw (in samenstellingen) **16** ongevuld **17** windvrije plaats **18** bijwoord **19** grafkelder **20** gast **21** beet **22** machtsgebied **23** nummer **25** plaaggeest **26** zo-even **28** deel van een geweer **29** overgespeelde bal **31** Afgewogen met zelfkennis. **33** bijzonder levendig kind **37** geweeronderdeel **39** mannelijk dier **40** luchtig gebak **42** geurige gedroogde bloemen **47** amfibie **49** vreemde snoeshaan **50** verwachting van iets goeds **52** een weinig **54** tijdmaat **55** ondienstig **58** uitgeschreven filmttekst **60** slot **61** toespraak **63** muziekstuk ter oefening **64** ledikant **65** dekkleed **66** wedloop **67** De duizenden mensen. **68** lossen maken **69** uitbouw aan een huis **70** loflied **71** dagblad.

VERTICAAL

1 niemand uitgezonderd **2** langzaam persoon **3** Justitiële route die korter kan. **4** het omliggende land **5** in iemands voordeel **7** winkel (Engels) **8** afslagplaats bij golf **10** overall **11** zich verschaffen **12** regio **13** diender **18** familielid **19** romp van een beeld **21** Klinkt als een roep om de zon. **22** verrichting **24** kever **25** afgericht dier **27** onderzoeksinstituut **30** niet zoete wijn **31** loofboom **32** afwaswater **34** moe **35** vruchtennat **36** nadrukkelijke belofte **38** stomp **41** snauw **43** bruinachtig grijs **44** drab **45** cilindrisch **46** geladen atoom **48** zoet bloemvocht **51** Kleurrijk cabaretgezelschap. **52** rivier in Frankrijk **53** vrachtauto **56** bruinrood **57** gezichtskleur **59** ontwerp **60** autootje **62** Europeaan **64** pratende vogel **65** geitenbaardje.

Deze puzzel is een combinatie van kruiswoordraadsel en cryptogram.
Cryptische zinnen zijn vet gedrukt

©Katholiek Nieuwsblad, 2021
Alle auteursrechten en databankrechten ten aanzien van (de inhoud van) deze uitgave van Katholiek Nieuwsblad worden uitdrukkelijk voorbehouden. Deze rechten berusten bij Stichting atholiek Nieuwsblad c.q. de betreffende auteur. Zie voor het volledige auteursrechten-voorbehoud onze website www.kn.nl, onder het kopje auteursrecht. Op ingezonden bijdragen zijn onze algemene publicatievoorwaarden van toepassing, welke eveneens op voornoemde pagina staan.

ANTON DE WIT

'Ik vind zelf de kleine verhalen, de menselijke verhalen, de mooiste verhalen.'

VERDIEP

je eigen beleving van al het nieuws

ZIE

hoe geloof, hoop en liefde zegevieren

ONTDEK

Katholiek Nieuwsblad

Neem nu een abonnement en ontvang de eerste 4 weken gratis! Kijk op www.kn.nl/abonnementen

Per abuis stond in KN13 de verkeerde oplossing van KN 12. Excuses hiervoor. Bij deze alsnog de goede oplossing voor KN 12.

OPLOSSING PUZZEL KN 12

Horizontaal 1 sier, 4 dieet, 8 reus, 11 tarwe, 13 razen, 15 pas, 17 eetcafé, 19 gel, 21 tl, 22 lui, 23 end, 25 cv, 26 zo, 27 lepel, 30 echo, 32 maagd, 34 bug, 35 neut, 36 neer, 38 wijnrek, 40 eed, 42 gulheid, 43 ara, 44 ruwweg, 46 gift, 48 rein, 49 ons, 51 groet, 52 zege, 53 ijs, 54 po, 56 er, 57 ijk, 58 les, 61 pet, 63 el, 64 tap, 66 stokken, 69 ene, 70 altijd, 72 Artis, 74 kopij, 75 delta, 76 apin

Verticaal 1 september, 2 ets, 3 ra, 4 dweil, 5 iet, 6 era, 7 tafel, 8 re, 9 eng, 10 salvo, 12 reu, 14 zen, 16 al, 18 capuchon, 20 echter, 22 logé, 24 Deen, 26 zandweg, 28 eb, 29 eg, 31 curator, 33 degen, 35 nijdig, 37 rug, 38 wig, 39 kastelein, 41 eureka, 45 wiel, 47 fret, 49 os, 50 SP, 52 zijtak, 53 ijtijd, 55 opera, 59 Est, 60 uk, 62 ent, 63 en, 65 pap, 67 ode, 68 kat, 69 esp, 71 lij, 73 ia

1	2	3	4	5		6	7	8		9	10	11	12	13
14							15				16			
17							18				19			
20							21				22			
							23				24			
							25				26			
							27				28			
							29				30			
31							32				33			
							34				35			
							36				37			
							38				39			
							40				41			
							42				43			
							44				45			
							46				47			
							48				49			
							50				51			
52							53				54			
							55				56			
							57				58			
							59				60			
							61				62			
							63				64			
							65				66			
							67				68			
							69				70			
							71				72			

© Sanders puzzelboeken

OPLOSSING VORIGE PUZZEL

horizontaal 1 tophit, 6 Oss, 9 zozo, 13 wei, 14 bed, 16 pen, 18 ree, 19 er, 20 kieuw, 22 kikker, 23 lis, 24 wijdte, 26 aha, 27 shop, 30 te, 31 tv, 33 el, 34 tof, 35 alle, 37 asiel, 39 re, 40 trainer, 42 orde, 44 vee, 45 boa, 46 doen, 48 garnaal, 51 eg, 52 promo, 54 aard, 55 nee, 56 al, 57 rij, 58 ijk, 59 kern, 60 rog, 62 teler, 65 aap, 66 oproer, 67 naast, 69 lij, 70 mei, 71 reu, 73 gal, 74 eed, 75 anti, 76 nis, 77 lariks
verticaal 1 tweestrijd, 2 oer, 3 pi, 4 ibis, 5 tee, 7 SP, 8 sekt, 10 orka, 11 zeeheld, 12 Oeral, 15 duw, 17 niets, 20 kip, 21 wijten, 23 lof, 25 de, 28 hoe, 29 sla, 32 viool, 35 are, 36 liga, 37 ar, 38 era, 40 tenor, 41 erna, 43 eigentijds, 44 ver, 45 bad, 47 oplopen, 48 go, 49 raken, 50 ark, 51 eer, 53 mijter, 55 nep, 56 aroma, 58 ijl, 59 kat, 61 grit, 63 eren, 64 rag, 65 asla, 68 aal, 69 lek, 72 ui, 74 ei

Project Waterpomp

Renkum is een bedevaartsoord. Zo kwamen Franse Hovelingen in 1407 al op bedevaart naar Maria van Renkum (1380). Om overdadig gebruik van schoon leidingwater te voorkomen en ons prachtige (processie) park om het kerkgebouw tijdens warme zomerdagen groen te houden, willen we bij ons mooie gemeentelijk monument een pompinstallatie plaatsen. We proberen hiervoor 15.000 euro te vinden. Helpt u ons?

Dank voor een bijdrage aan de Stichting Maria van Renkum NL53 INGB 0009 0098 81

Meer info:
stichtingmariavanrenkum.nl

Cobbenhagen Avond

ON-LINE

Zaterdag 24 april 2021, 20.00
Presentatie van **'Opvoeding is zelf-communicatie'** door de auteur, **Julián Carrón**, president van de Fraterniteit van Gemeenschap en Bevrijding, **Frank van der Duyn Schouten**, oud-rector magnificus van Tilburg University en **Hans van Mourik Broekman**, rector van het Liverpool College

Ontvang de zoom-link door uiterlijk 21 april een mailtje te sturen naar studentenkerkmaranatha@gmail.com

www.cobbenhagenavonden.nl
Tilburg University Chaplaincy
Studentenparochie Maranatha

HOUD DE HERMITAGE OPEN

**WE
HEBBEN U
NU ECHT
NODIG**

De coronacrisis heeft de Hermitage Amsterdam diep getroffen. 16 jaar lang zijn we er altijd geweest voor u, onze bezoekers en vrienden. Steeds zonder subsidie. Nu, na een jaar van langdurige lockdown zonder bezoekers, is het moment aangebroken dat we om uw hulp moeten vragen. De hulp van iedereen die van de Hermitage houdt. **Met een gift, hoe klein of groot ook. Die kunt u nu doen.** Alleen dan kunnen we met elkaar uw en ons museum door deze crisis heen loodsen. En alleen dan kunnen straks onze deuren echt weer open. Doet u mee? Namens alle vrijwilligers, medewerkers en directie, maar bovenal de komende generaties Hermitage Amsterdam bezoekers: bedankt!

Persoonlijk contact? 020 530 87 58
(dagelijks 10-17 uur)

UW GIFT

direct overmaken

meer informatie

hermitage.nl/geef

HERMITAGE